

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

תוכן עניינים

עמוד

1	דוח הדירקטוריון
25	סקירת ההנהלה
30	הצהרת המנכ"ל
31	הצהרת החשבונאי הראשי
32	סקירת רואה החשבון המבקר

תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים:

33	מאזן
34	דוח רווח והפסד
35	דוח על השינויים בהון העצמי
37	ביאורים
39	ניירות ערך
40	הפרשה לחובות מסופקים
41	הלימות הון
43	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
46	התחייבויות תלויות והתקשרות מיוחדות
48	פעילות במכשירים נגזרים
49	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
50	מגזרי פעילות
51	אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2008

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש את דוח הדירקטוריון ליום 30 ביוני 2008. הדוח מוגש עם תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) הנוגעים למצבו העסקי של הבנק ולתוצאות פעולותיו בגין ששת החודשים הראשונים של שנת 2008 (להלן התקופה המדווחת).

הדוחות הכספיים הלא מבוקרים של הבנק נערכו על פי הוראותיו והנחיותיו של המפקח על הבנקים ונסקרו על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק. הנתונים מוצגים בהם בסכומים מדווחים.

התפתחויות כלכליות

הפעילות הכלכלית במשק

בתקופה המדווחת גברה אי הוודאות במשק, הן בשווקים הפיננסיים והן מבחינת הפעילות הריאלית והאינפלציה, על רקע המשבר הפיננסי העולמי שהחל במשבר האשראי בארצות הברית והתפשט לשווקים פיננסיים נוספים. שוק המניות המקומי הגיב להתפתחויות בשווקים העולמיים בירידות שערים, בניגוד למגמה המאפיינת את שוק ההון הישראלי בשנים האחרונות. האינדיקטורים הראשוניים לרבעון השני של שנת 2008 מצביעים על האטה בקצב הצמיחה במשק לעומת קצב הצמיחה שאפיין את המשק ברבעון הראשון של השנה ובארבע השנים האחרונות. ברבעון הראשון של שנת 2008 הצביעו האינדיקטורים הכלכליים על המשך מגמת הצמיחה במשק. נתוני שוק העבודה שפורסמו לרבעון הראשון היו חיוביים אף הם והצביעו על עלייה במספר המועסקים במשק וירידה בשיעור האבטלה.

אינפלציה ושער החליפין

מדד המחירים לצרכן (המדד הידוע) עלה בתקופה המדווחת בכ- 2.8 נקודות האחוז לעומת עלייה של 0.3 בתקופה המקבילה אשתקד ועלייה של 2.8 נקודות האחוז בשנת 2007 כולה. ברבעון הראשון של שנת 2008 עלה המדד הידוע בכ- 0.4 נקודות האחוז. עיקר העלייה במדד נרשמה ברבעון השני של השנה, בכ- 2.4 נקודות האחוז. יעד האינפלציה שנקבע על ידי בנק ישראל לשנת 2008 עומד על 1%-3% בדומה ליעד שנקבע בשנים קודמות.

העלייה במדד המחירים לצרכן בתקופה המדווחת הושפעה בעיקר מהעלייה במחירי האנרגיה בעולם ומעליית מחירי המזון בארץ שהושפעה מהתייקרות מחירי המזון בשווקים הבינלאומיים.

בתקופה המדווחת תוסף השקל בשיעור של כ- 12.8% לעומת הדולר האמריקני, וזאת בהשוואה לפיחות בשיעור של כ- 0.6% בתקופה המקבילה אשתקד ותיסוף של 9.0% בשנת 2007 כולה.

בחודש מארס 2008, נחלש המטבע האמריקני בשיעור חד ושער החליפין הגיע במהלך המסחר לרמת שפל של 3.35 שקל לדולר, בין היתר על רקע החלשות המטבע האמריקני בעולם בעקבות הגרעון הניכר במאזן התשלומים של ארצות הברית והמשך המשבר הפיננסי שם, ועל רקע הפחתות הריבית על ידי הבנק המרכזי של ארצות הברית.

באמצע חודש מארס 2008, בעקבות התפתחות חריגה של שער החליפין, התערב בנק ישראל במסחר שוק המט"ח באופן נקודתי על-ידי רכישת 600 מיליוני דולרים במטרה למנוע ייסוף מהיר של השקל. בהמשך הודיע בנק ישראל על שינוי במדיניותו לגבי יתרות המט"ח לפיה ירכוש 10 מיליארדי דולרים בתוך שנתיים במטרה להגדיל את יתרות המט"ח לרמתן הרצויה.

התערבות זו של בנק ישראל התרחשה במקביל לשתי הפחתות ריבית רצופות של 0.5 נקודות האחוז כל אחת ונועדה לעצור את המשך הירידה בערכו של המטבע האמריקני, ואכן, לזמן קצר נרשמה התחזקות ולאחריה שב ונחלש המטבע האמריקני אל מול השקל.

במהלך חודש יולי הודיע בנק ישראל על הגדלת קצב רכישות המט"ח היומיות ל- 100 מיליון דולר בממוצע ליום, בין היתר על רקע השינוי המצטבר המהיר בשער החליפין של השקל.

בתקופה המדווחת תוסף השקל בשיעור של כ- 6.6% לעומת האירו, וזאת בהשוואה לפיחות בשיעור של כ- 2.7% בתקופה המקבילה אשתקד ולפיחות בשיעור של כ- 1.7% בשנת 2007 כולה.

שער החליפין בין הדולר לאירו הסתכם בתום המחצית הראשונה של שנת 2008 בכ- 1.58 דולר לאירו לעומת כ- 1.47 דולר לאירו בסוף שנת 2007.

המדיניות הפיסקלית והמוניטרית

התקופה המדווחת הסתיימה בעודף תקציבי בסך של כ- 2.7 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון תקציבי בסך של 0.1 מיליארד ש"ח בשנת 2007 ולעומת גירעון מתוכנן בהיקף של כ-11.5 מיליארד ש"ח לכל שנת 2008, שהם כ-1.6% מהתוצר.

הכנסות המדינה ממסים הסתכמו במהלך התקופה המדווחת בכ- 96.1 מיליארד ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות משרדי הממשלה הסתכמו במהלך התקופה המדווחת בסך של כ- 88.7 מיליארד ש"ח, לעומת 83.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 5.8%. בתקציב השנתי תוכננה עלייה של 4.1% בתקציבי המשרדים.

המדיניות המוניטרית לא הייתה אחידה במהלך התקופה המדווחת ובסיכומה ירדה ריבית בנק ישראל ב- 0.5 נקודות האחוז, משיעור של 4.0% לשיעור של 3.5%.

בנק ישראל העלה את הריבית לחודש ינואר ב- 0.25 נקודות האחוז, לשיעור של 4.25%, על רקע התגברות הלחצים לעליית המחירים. בסוף חודש פברואר ובסוף חודש מארס הפחית בנק ישראל את הריבית ב- 0.5 נקודות האחוז בכל הפחתה, לרמה של 3.25%. הפחתות הריבית חלו על רקע החששות מהשלכות המשבר הגלובלי על הכלכלה העולמית, המשך החלשות המטבע האמריקני אל מול השקל והמשך הורדות הריבית בארה"ב.

בסוף חודש מאי שב והעלה בנק ישראל את הריבית ב- 0.25 נקודות האחוז, לרמה של 3.5% על רקע הזינוק בשיעור האינפלציה במשך ברבעון השני של שנת 2008.

בסוף חודש יוני ובסוף חודש יולי המשיך והעלה בנק ישראל את הריבית ב- 0.25 נקודות האחוז בכל העלאה.

שוקי הכספים וההון

במהלך רוב התקופה המדווחת נרשמו ירידות שערים בשוק המניות המקומי בניגוד למגמה שאפיינה את שוק ההון הישראלי בשנים האחרונות.

התקופה המדווחת התאפיינה בתנודתיות רבה בשערי המניות ונחתמה כאמור בירידות שערים. הירידות, שהחלו בסוף שנת 2007 נמשכו עד אמצע חודש מארס 2008 והושפעו מהירידות בשווקי העולם על רקע פרוץ משבר האשראי בארה"ב ביולי אשתקד והחשש מהשלכותיו, מהתרסקות הדולר ומעליית מחירי הסחורות ובכללם הנפט.

בהמשך נרשמו עליות שערים עד סוף חודש מאי 2008 על רקע התערבות הנגיד האמריקני בצעדים לבלימת התפשטות המשבר לכדי מיתון, התערבות נגיד בנק ישראל על- ידי תמיכה בדולר ופרסום נתוני מאקרו חיוביים למשך לרבעון הראשון של שנת 2008. בחודש יוני שבו והתחדשו ירידות השערים הן בבורסה בתל- אביב והן בבורסות העולם.

מחזור המסחר היומי במניות הגיע לשיא של כ- 2.8 מיליארד ש"ח בחודש ינואר 2008, גבוה בכ- 35% מהמחזור הממוצע בשנת 2007. בהמשך התמתנו מחזורי המסחר והתייצבו ברמה של כ- 2 מיליארד ש"ח עד סוף חודש יוני 2008.

מדד ת"א 100 ירד בתקופה המדווחת בכ-14% לעומת עלייה של כ-20% בתקופה המקבילה אשתקד ועלייה של כ-25% בשנת 2007 כולה.

בתקופה המדווחת נרשמה עליית מדדים בשוק איגרות החוב הממשלתיות והמסחר התאפיין במחזורים רחבי היקף. מדד אגרות החוב הצמודות למדד עלה בכ-8% לעומת עלייה של כ-6.7% בשנת 2007 כולה.

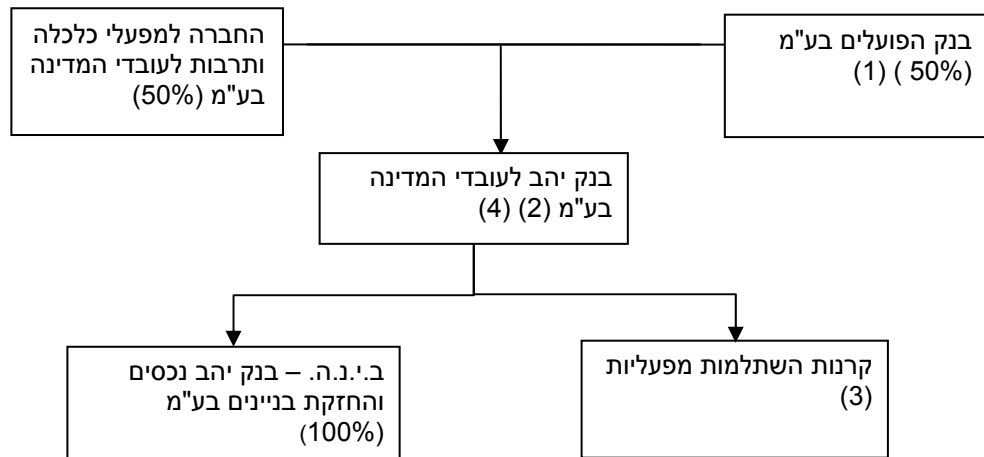
עליות מדדי איגרות החוב הממשלתיות נבעו, בין השאר, מפרסום נתוני המאקרו החיוביים על המשק, מהמשך העליות במחירי הנפט והסחורות ומהעלייה המתמשכת בציפיות האינפלציוניות.

מדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות בריבית קבועה לטווח הקצר עלה בתקופה המדווחת בכ-2.2%. לטווח הבינוני עלה המדד בכ-3% ולטווח הארוך עלה המדד בכ-2.8%. תשואת המק"מ לשנה עמדה בסוף חודש יוני 2008 על כ-4.4%, ובאיגרות החוב הלא צמודות מסוג 'שחר' לכ-18 שנה עמדה התשואה על כ-6.5%.

פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו

הבנק הוא תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק', לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א – 1981. רישיון הבנק מתיר מתן שירותים בנקאיים ללקוחות כמפורט בדוחות הכספיים לשנת 2007.

תרשים שליטה והחזקות עיקריות:

(1) ביום 10 ביולי 2008, בנק הפועלים בע"מ מכר את חלקו בבנק, לבנק מזרחי טפחות בע"מ.

(2) ב- 31 במארס 2008, מכר הבנק את פעילותו של ארבע חברות: יהב השתלמות וחסכון בע"מ, יהבית – קופת גמל שליד בנק יהב לעובדי המדינה, חן יהב חברה לניהול קופות גמל בע"מ וחסכון יהב בע"מ שעסקו בניהול קופות גמל וקרנות השתלמות. בדבר פרטים נוספים, ראה להלן במגזר שוק ההון. מאז חברות אלה אינן פעילות ונמצאות בתהליך פירוק.

(3) ביום 3 ביולי 2008 הודיע הבנק לאגף שוק ההון במשרד האוצר, כי הוא מוותר, באופן חד צדדי, על הזכויות הנלוות למניותיו בקרנות ההשתלמות המפעליות: יהב קרן השתלמות וחסכון לרופאים בע"מ, יהב קרן השתלמות וחסכון לאחים ואחיות בע"מ ויהב פ.ר.ח. חברה לניהול קופות גמל בע"מ. ככל שיש בזכויות אלה כדי להוות 'שליטה', כמשמעותה בהוראות הדין, כלומר הזכות להשתתף באסיפות בעלי המניות של החברה והזכות לקבלת יתרת נכסיה בעת פירוק. הבנק הודיע כי ויתור זה לא יחול במקרה ותובא הצעה לחיסול עסקי החברות האמורות, וכן כי מדובר בויתור אישי שלא יחייב צדדים שלישיים שירכשו את מניות.

(4) חברת 'יהב מסד ניהול תיקים בע"מ בפירוק' שמוחזקת בשיעור של 50% על ידי הבנק, נמצאת בתהליך פירוק.

מידע צופה פני עתיד

המידע המפורט בדוח זה בקשר לתיאור עסקי הבנק, מצבו הכספי ותוצאות פעילותו עשוי להכיל מידע צופה פני העתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968. משפטים הכוללים ביטויים כגון: "אנו מאמינים", "שואפים", "צפוי", "מתכוונים", "אמור-ל", "מעריכים", "חוזים" וביטויים דומים מצביעים על-כך שמדובר במידע צופה פני עתיד.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק הנוגע לאירועים עתידיים המבוססים על הערכות, ולכן נתונים לסיכונים, לחוסר וודאות, ואף לאפשרות שלא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד.

ההתפתחויות העיקריות ברווחיות הבנק

להלן השינויים בסעיפי הרווח וההפסד העיקריים:

שיעור השינוי באחוזים	לששה חודשים שהסתיימו		רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	ביום 30 ביוני		
	2007	2008	
	<u>במיליוני ש"ח</u>		
9	113.2	122.9	הפרשה לחובות מסופקים
14	2.1	2.4	הכנסות תפעוליות ואחרות
(20)	88.1	70.7	הוצאות תפעוליות ואחרות
22	135.5	165.5	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
(60)	63.7	25.7	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
(59)	37.4	15.2	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
	0.1	95.5	רווח נקי
195	37.5	110.7	

הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בתקופה המדווחת ב- 122.9 מיליון ש"ח לעומת 113.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-9%.

- השיפור ברווח מפעולות מימון נובע בין היתר מהסיבות האלה:
- גידול משמעותי בהיקפי האשראי הניתן במרווח מפריים.
- חשיפות בסיס מתאימות במגזר הצמוד למדד.

להלן תרומת מגזרי ההצמדה השונים לרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

שיעור השינוי באחוזים	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		מטבע ישראלי לא צמוד
	2007	2008	
	<u>במיליוני ש"ח</u>		
69	78.0	86.1	מטבע ישראלי צמוד למדד
22	24.6	30.4	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
7	7.6	3.3	הכנסות מימון אחרות
2	3.0	3.1	
<u>100</u>	<u>113.2</u>	<u>122.9</u>	סך הכול

פער הריבית הכולל, המבטא את ההפרש שבין שיעור ההכנסה על הנכסים לבין שיעור ההוצאה על ההתחייבויות, הסתכם בתקופה המדווחת בכ-2.4% בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. להלן פירוט פערי הריבית לפי מגזרי הצמדה:

שיעור השינוי באחוזים	לששה החודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		מטבע ישראלי לא צמוד
	2007	2008	
	<u>באחוזים</u>		
2.9		2.6	מטבע ישראלי צמוד למדד
1.5		1.7	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
3.0		2.1	

הרכב הנכסים הממוצע של הבנק לפי מגזרי ההצמדה השונים הוא כדלקמן:

שיעור השינוי באחוזים	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		מטבע ישראלי לא צמוד
	2007	2008	
	<u>באחוזים</u>		
62		67	מטבע ישראלי צמוד למדד
33		28	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
5		5	

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתקופה המדווחת בסך של 2.4 מיליון ש"ח לעומת 2.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ונובעת בעיקר מהפרשה ספציפית. ההפרשה נעשתה בצורה שמרנית ומבוססת על הערכה זהירה של הנהלת הבנק עם תיק האשראי.

הכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתקופה המדווחת ב-70.7 מיליון ש"ח לעומת 88.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ-20%, בעיקר בשל ירידת דמי הניהול השוטפים בהתאם להסכמי הבנק עם חברות מנהלות של קופות גמל, להן הוא מעניק שירותים שונים. לפרטים ראה להלן.

- הפעילות בכרטיסי אשראי

הכנסות הבנק מהשתתפות בהכנסות של חברת כרטיסי אשראי הסתכמו בתקופה המדווחת ב-17.0 מיליון ש"ח לעומת 16.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-1%. הכנסות הבנק מריבית על אשראי ללקוחות באמצעות כרטיסי אשראי הכלולות ברווח מפעולות מימון, הסתכמו בתקופה המדווחת ב-3.1 מיליון ש"ח לעומת 3.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

- עמלה ממתן אשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה

ההכנסות מעמלות ממתן אשראי כנגד פיקדונות לפי מידת הגבייה הסתכמו ב-2.4 מיליון ש"ח לעומת 5.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ-53%. זאת, עקב הקיטון בעמלה ששולמה לבנק על ידי מדינת ישראל, נוכח סיום ההתקשרות בין הבנק לבין המדינה. לפרטים ראה בביאור 1.ג.9 לתמצית הדוחות הכספיים.

- יתר העמלות התפעוליות

העמלות התפעוליות הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 27.9 מיליון ש"ח לעומת 30.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ-9%. עיקר הירידה היא מהכנסות מעמלות בתחום ניירות ערך.

הכנסות אחרות

ההכנסות האחרות הסתכמו בתקופה המדווחת בסך של 23.4 מיליון ש"ח לעומת 35.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ-34%. ההכנסות האחרות מורכבות בעיקר מעמלות בגין שירותים לקופות גמל ולקרנות השתלמות ומעמלות הפצה של קרנות נאמנות. הכנסות מעמלות בגין שירותים אלו קטנו בהתאם להסכמי הבנק כמפורט לעיל ומהורדת שיעור העמלה כפי שהתרחש בכלל המערכת הבנקאית.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתקופה המדווחת ב-165.5 מיליון ש"ח לעומת 135.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-22% כמפורט להלן.

- הוצאות השכר הסתכמו בתקופה המדווחת ב-83.1 מיליון ש"ח לעומת 75.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-11%. עלייה זו נובעת מגיוס כח האדם הנדרש להרחבת הפרסה הסניפית של הבנק.

- הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתקופה המדווחת ב-26.3 מיליון ש"ח לעומת 18.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-40%. העלייה בהוצאות האחזקה נובעת בעיקר מפתיחת סניפים חדשים כחלק מתכנית ההתרחבות של הבנק, כמפורט בפרק 'המגזר הקמעונאי'.

- הוצאות האחרות הסתכמו בתקופה המדווחת ב-56.1 מיליון ש"ח לעומת 41.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ-35% הנובעת בעיקר מגידול בסעיף הוצאות פירסום ושיווק לתמיכה בגידול בהיקף הפעילות בבנק.

ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בתקופה המדווחת ב-10.5 מיליון ש"ח, ושיעורה מהרווח מפעולות רגילות הוא כ-41%.

הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים הסתכמו בתקופה המדווחת ב-15.2 מיליון ש"ח לעומת 37.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ-59%.

הרווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס בסך 95.5 מיליון ש"ח, נובע ממכירת פעילות קופות גמל וקרנות השתלמות מקבוצת הבנק. לפרטים ראה להלן בפרק 'מגזר שוק ההון'.

הרווח הנקי הסתכם בתקופה המדווחת ב-110.7 מיליון ש"ח לעומת 37.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג. מפעולות רגילות עמד בתקופה המדווחת על 0.62 ש"ח לעומת 1.53 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.ג. עמד בתקופה המדווחת על 4.54 ש"ח לעומת 1.54 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השוואת מדדי הרווחיות (באחוזים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2007	2008	
22.6	28.5	8.7	תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מסים להון עצמי
14.3	16.3	5.1	תשואת הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים להון העצמי
14.3	16.4	40.2	תשואת הרווח הנקי להון העצמי
71.5	67.3	85.5	יחס הוצאה להכנסה ⁽¹⁾
58.3	65.0	42.7	כיסוי הוצאות תפעוליות בהכנסות תפעוליות ואחרות

(1) יחס הוצאה להכנסה מחושב על פי היחס בין הוצאות התפעוליות והאחרות לבין הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות.

המבנה והתפתחויות העיקריות בנכסים ובהתחייבויות של הבנק

מאזן הבנק ליום 30 ביוני 2008 הסתכם ב-9,953 מיליון ש"ח לעומת 9,350 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007, עלייה של כ-6%. העלייה נובעת בעיקר מעלייה בסעיף פיקדונות הציבור.

להלן השינויים בסעיפי המאזן העיקריים:

שיעור השינוי באחוזים	ליום 31 בדצמבר 2007	ליום 30 ביוני 2008	
	במיליוני ש"ח		
6	9,350	9,953	סך כל המאזן
18	3,176	3,749	מזומנים ופיקדונות בבנקים
(27)	3,622	2,634	ניירות ערך
42	2,390	3,389	אשראי לציבור
6	8,688	9,178	פיקדונות הציבור
22	540	656	הון עצמי
	5.8	6.6	יחס ההון העצמי למאזן (באחוזים)

ניירות ערך ופיקדונות בבנקים

הקיסון בסעיף ניירות הערך נבע מהסטה של ההשקעות באיגרות חוב ובמלוות ממשלתיים לטווח קצר להשקעה בפיקדונות יומיים בבנקים, בין היתר בשל פדיון גבוה של איגרות חוב ממשלתיות.

אשראי לציבור

העלייה בסעיף אשראי לציבור נובעת מעלייה בביצועי אשראי עקב המשך הרחבת מתן האשראי בקרב לקוחות הבנק. בנוסף גדל האשראי שניתן ב"ריבית יהב" הכולל הלוואות וחח"ד לעובדי המדינה, אשר עד ליום 31 בדצמבר 2007 נכללו באשראי מפיקדונות לפי מידת הגביה והחל משנת 2008 ניתנים מאמצעי הבנק.

שיעור האשראי לציבור מסך נכסי המאזן ליום 30 ביוני 2008 מהווה כ-34% לעומת 26% בסוף שנה קודמת.

פיקדונות הציבור

להלן הרכב פיקדונות הציבור:

שיעור השינוי באחוזים	יתרה ליום		
	31/12/07	30/6/08	
	במיליוני ש"ח		
8	6,430	6,947	פיקדונות לזמן קצוב
(10)	1,176	1,063	פיקדונות בתכניות חיסכון
8	1,082	1,168	פיקדונות לפי דרישה ואחרים
<u>6</u>	<u>8,688</u>	<u>9,178</u>	סך הכול

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פיקדונות הציבור		יתרה ליום		מגזר הצמדה
31/12/07	30/6/08	31/12/07	30/6/08	
באחוזים		במיליוני ש"ח		
68	70	557	5,894	לא צמוד
27	25	(31)	2,308	צמוד מדד
5	5	(36)	486	מטבע חוץ
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>490</u>	<u>8,688</u>	(כולל צמוד מט"ח)
		<u>6</u>	<u>9,178</u>	סך הכול

הון עצמי

הגידול בהון העצמי נובע בעיקר מהרווח מפעולות בלתי רגילות בגין מכירת קופות הגמל וקרנות השתלמות בסך של כ-96 מיליון ש"ח, מרווח שוטף ומגידול בהתאמות בגין ני"ע זמינים למכירה.

ברבעון השני לשנת 2008 היו התאמות שליליות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה בסך של כ-7 מיליון ש"ח, לעומת התאמות חיוביות ברבעון הראשון של שנת 2008 בסך של כ-13 מיליון ש"ח.

יחס ההון העצמי לרכיבי הסיכון

יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון ליום 30 ביוני 2008 הוא 12.8% לעומת 14.2% ליום 31 בדצמבר 2007. הירידה נובעת מגידול בהיקף האשראי לציבור כמפורט לעיל בסיהות לגידול סעיף האשראי, יחסית לגידול בהון העצמי, מהסטת השקעות באיגרות חוב ומלוות ממשלתיים לפיקדונות בבנקים ומגידול בערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי.

מנגד, הגידול בהון העצמי כמפורט לעיל, מיתן את שיעור הירידה ביחס ההון.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר יחס ההון העצמי לרכיבי הסיכון כדי שהיחס לא יפחת מהשיעור המזערי הנדרש על פי הוראות בנק ישראל ועומד נכון להיום, לפי הוראות ניהול בנקאי תקין על 9%. הבנק בוחן באופן שוטף את יחס הלימות ההון, וזאת על רקע הנוהג המקובל בבנקים בעולם לשמור על יחס הלימות הון בשיעורים העולים על דרישות המינימום של הרגולטורים ועקב כוונת המפקח על הבנקים לאמץ את הוראת באזל 2.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 2 לדוחות הכספיים לשנת 2007. ביישום של כללי החשבונאות בעריכת הדוחות הכספיים הנהלת הבנק משתמשת בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של הנכסים וההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ושל התוצאות המדווחות של הבנק.

ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות ושל האומדנים כאמור יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מההערכות ומהאומדנים כאמור כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים בעתיד משינויים שונים.

בכל הנוגע למדיניות החשבונאית הבנק מחשיב אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, כאומדנים וכהערכות בנושאים קריטיים.

לדעת הנהלת הבנק, האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הערכות ואומדנים חשבונאים בנושאים קריטיים כאמור לעיל, פורטו בדוח הדירקטוריון לשנת 2007.

במהלך התקופה המדווחת לא אירעו שינויים במדיניות החשבונאית של הבנק בנושאים קריטיים, אשר מפורטת בדוח הדירקטוריון לשנת 2007.

מדיניות ניהול סיכונים

במהלך פעילותו הבנק נחשף לסיכונים שונים, כגון סיכוני שוק (סיכונים הנובעים מחשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ובשערי החליפין וסיכונים מחשיפת בסיסי ההצמדה), סיכוני נזילות, סיכוני אשראי וסיכונים תפעוליים. הוראות בנק ישראל לניהול בנקאי תקין קובעות עקרונות יסוד לניהול ולבקרת סיכונים. ההנחיות דורשות מעורבות והבנה של הדירקטוריון בניהול סיכונים, מינוי מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה והעמדת כלים להערכה ולמדידה של סיכונים. בגין סיכוני האשראי והשוק יש דרישה רגולטורית להלימות הון.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מאושרת בדירקטוריון הבנק. הדירקטוריון קובע את תקרות החשיפה המותרות בתחומים השונים. נושא ניהול הסיכונים נדון אחת לרבעון בדירקטוריון הבנק עם מסמך החשיפה המפרט את מכלול הנושאים הנוגעים לניהול סיכונים. כמו כן, דירקטוריון הבנק מקבל דיווח חודשי מתומצת בכל הנוגע לסיכוני השוק והנזילות בישיבות הדירקטוריון התקופתיות.

מנהלת אגף נכסי לקוחות גב' אילנה אבידב-מור הינה מנהלת הסיכונים בבנק החל מיום 1 באפריל 2008 בכל הנוגע לסיכוני שוק, נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים. מנהלת הסיכונים אחראית בן היתר לניהול שוטף של החשיפות, המלצות לדירקטוריון ולהנהלה בנושא ניהול החשיפות, יצירת וגידור סיכונים, והסדרת נהלי מעקב. הבנק מתעתד להפריד את תחום ניהול הסיכונים מניהול נכסי הלקוחות.

מנהל אגף בנקאות קמעונאית מר חנן ידידיה הינו מנהל סיכוני האשראי של הבנק החל מיום 1 באפריל 2008. למנהל סיכוני האשראי כפופה בין היתר היחידה לבחינת אשראי.

מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות נדונה בצוות ניהול נכסים והתחייבויות (להלן נ"ה) של הבנק בראשות מנהלת הסיכונים. צוותי משנה מנהלים את הפעילות השוטפת, הנעשית על פי החלטות הדירקטוריון או ועדותיו העוסקות בחשיפות לסיכוני שוק ונזילות ובכפוף להוראות הפיקוח על הבנקים.

לבנק יחידה לבקרת אשראי ויחידה לבקרת סיכונים (סיכוני שוק ונזילות) המדווחות למנכ"ל הבנק.

סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחץ-מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק.

מדיניות סיכוני השוק ודרכי ניהולו מכוונת להפחית את רמת הסיכון מהפעילות השוטפת של הבנק עד למינימום סביר. מלבד ניהול שמרני של הפעילות השוטפת, המדיניות מכוונת ליצור אפיק הכנסה נוסף מביצוע חשיפות יזומות ומסחר על פי הרשאות של הנהלת הבנק ושל הדירקטוריון. תהליך ניהול הסיכונים כולל מדידת הסיכונים, הערכת התוצאות האפשריות הנובעות מסיכונים אלו, דיווח, נהלים ובקרה.

לבנק מערך מחשוב המאפשר לנהל בסיס נתונים, לתכנן פריסת תזרימים עתידיים ולבצע את החישובים הדרושים לצורך ניהול הסיכונים. הבנק אומד אחת לחודש את רגישות הערך הנוכחי של כלל הבנק לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. הבנק אומד את סיכוני השוק של כלל הבנק גם בשיטת הערך בסיכון (VAR) לצורכי מדידה ודיווח. כמו כן, נבחנים תרחישי קיצון והשפעתם על הון הבנק.

סעיפים 9 ו-10 להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 339 מורים על ניהול סיכונים על פי מודל פנימי. עד לפני כשנה קיבל הבנק פטור מבנק ישראל מיישום סעיפים אלו (ראה פירוט להלן).

הבנק נדרש לשמור על יחס הון מזערי בגין סיכוני השוק על פי מודל סטנדרטי שהגדיר בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכוני המטבע והאינפלציה בבנק. סך ההון הנדרש לעניין זה ביום 30 ביוני 2008 הוא 2.0 מיליון ש"ח (הסכום המשוקלל במונחי נכסי סיכון הוא 22.7 מיליון ש"ח).

- חשיפת הבסיס

חשיפת הבסיס מוגדרת כחשיפת ההון הפיננסי הפעיל לשלושה מגזרי הצמדה כדלקמן: שקל לא צמוד, שקל צמוד מדד ומט"ח (כולל צמוד מט"ח). הסיכון נובע מהשפעה אפשרית של האינפלציה ומשינויים בשערי החליפין על הכנסות הבנק. מחלקת הנוסטרו של הבנק אחראית על ניהול סיכון הבסיס. המדיניות נקבעת בהתאם לתנאי השוק ובכפוף למגבלות קיימות.

מגבלות חשיפת הבסיס שקבע דירקטוריון הבנק במגזרים השונים הן אלו:
 במגזר הלא צמוד ינוע עודף או חוסר בנכסים בין (-25%) ל-120% מההון העצמי הפעיל.
 במגזר הצמוד למדד עודף הנכסים או עודף ההתחייבויות נגזר מיתר המגזרים.
 במגזר המט"ח לא יעלה עודף הנכסים או עודף ההתחייבויות על 20% מההון העצמי הפעיל.
 לצורך חישוב מגבלות החשיפה ההון העצמי הפעיל מוגדר כהון עצמי, בניכוי נכסים לא פיננסיים, בניכוי ההתאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן ובתוספת ההפרשה לחובות מסופקים כללית ונוספת. מדידת החשיפות נעשית לאחר התאמות כלכליות אשר כוללות, בין היתר, מכשירים נגזרים המוצגים כחוץ-מאזניים.
 במידה ונוצרת חשיפה נקודתית, נמסר על כך דיווח לדירקטוריון הבנק.

החשיפה המקסימלית במגזר המט"ח מוגבלת כמפורט להלן:
 חשיפה לדולר האמריקני עד 20% מההון העצמי הפעיל, חשיפה לאירו עד 10% מההון העצמי הפעיל וחשיפה לסל המטבעות עד 0.5 מיליון ש"ח. החשיפה לשאר המטבעות עד 0.5% מההון העצמי הפעיל לכל מטבע, בכפוף למגבלה הכוללת על החשיפה במט"ח.

להלן חשיפת הבסיס במהלך ששת החודשים הראשונים של שנת 2008 (במיליוני ש"ח):

מינימום במהלך ששת החודשים ⁽¹⁾	מקסימום במהלך ששת החודשים ⁽¹⁾	ליום 30 ביוני 2008	
122.3	330.8	262.7	מגזר צמוד מדד
162.5	377.4	227.7	מגזר שקל לא צמוד
16.2	24.9	24.9	מגזר מט"ח וצמוד מט"ח
		515.3	סך הכול הון פיננסי פעיל

⁽¹⁾ על בסיס מדידה לסופי חודשים.

ליום 30 ביוני 2008 רגישות השווי ההוגן לירידה במדד בשיעור של 1% היא כ-2.8 מיליון ש"ח שהם כ-0.5% מסך ההון העצמי הפעיל (2.5 מיליון ש"ח שהם כ-0.6% מסך ההון העצמי הפעיל נכון ליום 31 בדצמבר 2007).

דירקטוריון הבנק אישר לעסוק במכשירים נגזרים עם תאגידים בנקאיים בלבד, בכפוף למגבלות שנקבעות מעת לעת בוועדת ההשקעות של הדירקטוריון על השקעות בתאגידים אלו. במסגרת זו הבנק מבצע מסחר בעסקאות עתידיות כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM).

בחודש יולי 2007 אישר בנק ישראל לבנק לפעול במכשירים נגזרים במט"ח בכפוף לכמה תנאים. הבנק רשאי לפעול בנגזרי מט"ח לצורכי ניהול נכסים והתחייבויות (ALM) ולצורכי גידור בלבד. הבנק טרם החל לפעול בנגזרי מט"ח.

בעקבות האישור האמור ביטל בנק ישראל את הפטור שניתן לבנק מיישום מודל VAR לניהול סיכוני שוק. הבנק נערך ליישום של מודל לניהול סיכוני שוק בהתאם לתכנית העבודה שלו.

- חשיפת הריבית

מטרת ניהול חשיפת הריבית היא למזער בעלות סבירה את סיכוני הריבית הנגזרים מן הפעולות השוטפות במגזרי ההצמדה השונים. שינויים בשיעורי הריבית עלולים לפגוע ברווחיות הבנק אם יש פער בין משך החיים הממוצע (להלן המח"מ) של הנכסים לבין מח"מ ההתחייבויות. לשם כך מתבצעת בחינה תקופתית של מח"מ המקורות והשימושים.

המח"מ המחושב לצורך ניהול חשיפת הריבית הוא מח"מ כלכלי המושפע גם ממכשירים נגזרים המוצגים כחוץ-מאזניים וגם מההון העצמי הפעיל. ההון העצמי הפעיל מסווג כמקור לא צמוד לזמן קצר.

חשיפת הריבית נמדדת במונחים של שינוי הערך הנוכחי כתוצאה משינויים בריבית.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלת פער מח"מ של עד ± 0.5 שנים בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים האלה: הלא צמוד, הצמוד למדד והמט"ח (כולל צמוד מט"ח).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה כוללת בחשיפה לריבית (השינוי בשווי ההוגן במגזר בעקבות עלייה או ירידה בשיעור של 1% בריבית) במגזר הצמוד ובמגזר הלא צמוד יחדיו של 6% מההון העצמי ומגבלה של 1% מההון העצמי במגזר המט"ח והצמוד מט"ח.

מגבלה	באחוזים מסך ההון העצמי		שינוי בשווי ההוגן במיליוני ש"ח		חשיפת ריבית (1)
	31/12/07	30/6/08	31/12/07	30/6/08	
מגזר צמוד למדד ומגזר שקל לא צמוד (2)	1.3	1.2	6.8	8.1	מגזר צמוד למדד ומגזר שקל לא צמוד (2)
מגזר מט"ח וצמוד מט"ח	0.1	0.1	0.4	0.3	מגזר מט"ח וצמוד מט"ח

(1) השינוי בשווי ההוגן במגזר בעקבות שינוי בשיעור של 1% בריבית.
 (2) חישוב החשיפה נעשה בלא קיזוז בין המגזרים.

במגזר הלא צמוד - לרוב הנכסים וההתחייבויות מח"מ קצר או שהם צמודים לריבית הפריים היכולה להשתנות מדי יום ביומו, ועל כן הם מסווגים כנכסים או כהתחייבויות לפירעון עם דרישה. מח"מ ההתחייבויות במגזר מושפע, בין היתר, מיתרת עו"ש הזכות שנפרסת על פי הערכת הבנק עד שנתיים.

ליום 30 ביוני 2008 מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים ב-0.03 שנים (0.02 שנים נכון ליום 31 בדצמבר 2007), ולכן יש חשיפה לירידת ריבית במגזר. התחזית בסוף הרבעון הייתה לעליית הריבית במגזר הלא צמוד.

במגזר הצמוד למדד - ליום 30 ביוני 2008 מח"מ הנכסים ארוך ממח"מ ההתחייבויות ב-0.21 שנים (0.24 שנים נכון ליום 31 בדצמבר 2007), ולכן יש חשיפה לעליית ריבית במגזר. התחזית בסוף הרבעון הייתה ליציבות הריבית במגזר הצמוד בטווח הקצר.

כ-26% מפיקדונות הציבור במגזר הצמוד למדד הן תכניות חיסכון בריבית קבועה לתקופת פירעון מקורית של עשר שנים. ליום 30 ביוני 2008 התקופה המקסימלית לפירעון חוזי של תכניות אלו היא כשנתיים וחצי. פער המח"מ במגזר זה תלוי בהנחות המודל לפדיון עתידי של תכניות החיסכון בריבית קבועה.

שיעורי הפדיון של תכניות החיסכון, כפי שהמודל חוזה, נקבעים על פי מכלול המשיכות מן התכניות בעבר ועל פי הוותק של החוסכים שמשכו את כספם. המח"מ של תכניות חיסכון אלו בריבית קבועה הוא כ-1.1 שנים.

הבנק מפעיל גם תכניות חיסכון בריבית משתנה כדי להקטין את חשיפת הבנק לריבית במגזר הצמוד למדד. נכון ליום 30 ביוני 2008 הצבירה בתכניות אלו היא כ-1,530 מיליון ש"ח, שהם כ-67% מסך פיקדונות הציבור במגזר הצמוד למדד.

עיקר השקעות הבנק בתקופה האחרונה הן לטווחים של שנה עד שנתיים. בשל יכולת התכנסות מוגבלת לזמן קצר קשה להתאים במדויק את מח"מ הנכסים למח"מ ההתחייבויות במגזר, מח"מ ההולך ומתקצר. נוסף על כך, לבנק תכניות חיסכון בריבית משתנה אחת לחצי שנה בעלות מח"מ קצר (של כ-0.3 שנים) שכנגדן הוא מתכסה על פי מח"מ של שנה.

במגזר מטבע חוץ - היקף הנכסים וההתחייבויות במגזר אינו גדול. נכון ליום 30 ביוני 2008 מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים ב-0.06 שנים (0.07 שנים נכון ליום 31 בדצמבר 2007), ולכן יש חשיפה נמוכה לירידת ריבית במגזר. התחזית בסוף הרבעון הייתה ליציבות הריבית הנקבעת על ידי הבנק המרכזי של ארצות הברית בטווח הקצר ולעליית הריבית בטווח הבינוני.

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון לרווחי הבנק ולהונו העצמי כתוצאה מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו. ניהול הסיכון מבוקר באופן סדיר כדי להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול הנזילות השוטף נמצא באחריות מחלקת הנוסטרו של הבנק.

הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול הנזילות עוגנו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342. על פי ההוראה הבנק נדרש להפעיל מערכות מידע לשליטה, למדידה, לבקרה ולדיווח על הנזילות.

דירקטוריון הבנק אישר מסמך מדיניות לניהול סיכון הנזילות של הבנק. במסמך המדיניות נקבעו הרכיבים הכמותיים לחישוב יחס הנזילות, נקבעו מגבלות על פער הנזילות ונקבע מערך הטיפול בחריגות מהמדיניות ומהמגבלות שנקבעו.

לבנק יש מנגנון למדידה שוטפת ולבקרה אחר מצב הנזילות על בסיס יומי. מנגנון שבין תפקידיו לאמוד את מצב הנזילות, לנהל את המקורות ולהיערך למשבר נזילות. אמידת מצב הנזילות מתבצעת על פי חישוב פער הנזילות לפי תקופות לפירעון ועל פי יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות.

הבנק בנה מודל סטטיסטי LAR (LIQUIDITY AT RISK) כדי לקבוע את רמת הנזילות הנדרשת שתשקף נכונה את פעילות הבנק, וזאת על בסיס נתונים היסטוריים שהבנק אוסף ומנתח. דירקטוריון הבנק אישר את המודל.

נכון ליום 30 ביוני 2008 הבנק עומד ביחס הנזילות הנדרש בעת שימוש במודל פנימי.

ראה להלן גם פרק 'מדיניות גיוס המקורות ומצב הנזילות'.

היערכות ליישום עקרונות באזל 2

הוועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (ועדת באזל) מתאמת בנושאים שונים את פעולות הבנקים המרכזיים במדינות המתועשות. מסמך ועדת באזל 1 משנת 1988 קבע את דרישות הלימות ההון בתאגידים הבנקאיים בעניין חשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים אשראי על פי שיטה סטנדרטית. הוועדה פרסמה בשנת 2006 את הנוסח הסופי של מסמך חדש בנוגע להלימות הון (להלן מסמך באזל 2).

מסמך באזל 2 מציג שלושה עקרונות (נדבכים) חדשים כדלקמן:
נדבך 1 - חישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים אשראי על פי מאפייני האשראי השונים. התאגיד הבנקאי נדרש לחשב את הקצאת ההון בהתבסס על מודלים כמותיים וסטטיסטיים לדירוג אשראי ולניהול סיכונים.

כמו כן, התאגיד הבנקאי נדרש להקצות הון בגין החשיפה לסיכונים תפעוליים ובגין סיכונים שוק. במהלך שנת 2009, נדרשים הבנקים לחשב במקביל את הקצאת ההון לפי הוראות באזל 1 והן לפי הוראות באזל 2.

נדבך 2 - שדרוג מערך ניהול הסיכונים הכולל גם את הסיכונים התפעוליים, הבקורות והממשל התאגידי בבנקים. היישום נקבע לשנת 2009.

נדבך 3 - דרישות דיווח וגילוי איכותי וכמותי בנוגע לחשיפות לסיכונים, לאופן ניהולם ולהערכתם. דרישות הגילוי משתנות לפי הגישה שנבחרה לחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון ותלויות באופן ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי. היישום נקבע לשנת 2009.

בין היתר, מטרת ההנחיות שנקבעו במסמך באזל 2 היא לייסד מערכת כללים מקיפה לטיפול בנושאים של זיהוי, הערכה, צמצום ובקרה ולהרחיב את הדיווח לציבור בנוגע לסיכונים.

- דרישות בנק ישראל

בחודש מאי 2007 פרט המפקח על הבנקים את ההיערכות הצפויה ליישום הוראות באזל 2 במערכת הבנקאית.

החל משנת 2007 פרסם בנק ישראל טיוטות הוראות בנוגע לבאזל 2 העוסקות בגישות הסטנדרטיות לסיכון אשראי, לסיכון שוק ולסיכון תפעולי.

בחודש אוגוסט 2007 דרש בנק ישראל מהבנקים למלא סקר ניתוח פערים (GAP ANALYSIS) בעקבות הנחיות ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי בבנק (נדבך 2).

בחודש ספטמבר 2007 העביר בנק ישראל בקשה לבנקים למילוי שאלון סקר השפעה כמותית (QIS5) על יישום המלצות הגישה הסטנדרטית. מטרת השאלון להעריך את השפעת יישום המודל הסטנדרטי על יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק. הבנק הגיש את תוצאות הסקר לבנק ישראל בחודש פברואר 2008 כנדרש.

בחודש דצמבר 2007 פורסמה הוראת שעה בדבר דרישות גילוי מסוימות הנדרשות לפי הנדבך השלישי. במהלך 2008 פרסם בנק ישראל הבהרות נוספות בקשר ליישום נדבך 1, וכן טיוטות לגבי יישום גישה מתקדמת (IRB) וסוגיות משפטיות הנוגעות לנדבך 1.

כמו כן, פרסם בנק ישראל את כוונתו להפיץ סקר השפעה כמותית ברבעון הראשון של שנת 2009 לפי גישת המודלים המתקדמים באשראי, לגבי הבנקים שעומדים ליישם את הגישה המתקדמת.

בנק ישראל עוקב אחרי התקדמות הבנקים בפרויקט ודורש דיווח שוטף בנושא.

- התארגנות הבנק

נקבעה תכנית עבודה והוקם צוות היגוי בבנק ליישום ההוראה בראשות החשבונאי הראשי. נבחרו ספקים לתמיכה ביישום נדבך 1 וביצוע סקר פערים לנדבך השני. הבנק בתהליך בניית תכנית עבודה לסגירת הפערים שנמצאו בסקר.

הבנק החל להתארגן, במשותף עם בנק מזרחי טפחות בע"מ ליישום הגישה הסטנדרטית בנדבך 1. לצורך כך החליט הבנק להשתמש במערכת מחשב יעודית שנרכשה על ידי בנק מזרחי טפחות בע"מ ונמצא באמצע תהליך של התאמת המידע שברשותו לקליטה במערכת האמורה. יישומה של ההוראה מחייב המשך הקצאת משאבים הן בתחום כח האדם של הבנק הן בתחום המחשוב.

סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון להפסד הנובע מכך שלווה לא יעמוד בהחזרי אשראי שקיבל, בהתאם להסכם האשראי עם הבנק.

מערך ניהול האשראי מסתמך על סמכויות אשראי ברמות השונות ועל נוהלי האשראי אשר מגדירים את תהליך אישור האשראי ואת דרך גיבוש ההחלטות והבקרה. הבנק משקיע באורח שוטף משאבים בהכשרת העובדים העוסקים בגיבוש החלטות ובהערכת סיכונים באשראי.

הבנק נותן אשראי ללקוחותיו תוך הפעלת מכלול שיקולים לרבות אמינות, נסיון עבר, יכולת החזר, העדר תסמינים שליליים וביטחונות מוצעים.

הביטחונות הניתנים להבטחת אשראי שניתן על ידי הבנק, כוללים זכות קיזוז פיקדונות (לרבות תכניות חיסכון) ושיעבוד נכסים שונים, בכללם תיקי ניירות ערך, כלי רכב, קרנות השתלמות וקופות גמל נזילות וערבים.

הערבים הלוואות הם ברובם ערבים מוגנים אשר ניתן להיפרע מהם רק לאחר מיצוי ההליכים נגד החייב.

היקף הביטחונות המטריאליים הוא אחוז נמוך מסך האשראי שניתן. תכנית העבודה של הבנק תומכת בהגדלת שיעור זה.

במהלך הרבעון השני של שנת 2008 הוקמה יחידה לבחינת אשראי הכפופה למנהל סיכוני האשראי. היחידה עוסקת בבחינה שוטפת של מתן אשראי על כל היבטיו, לרבות בחינת שיקולי אשראי. עבודת היחידה מאפשרת בקרה יומיומית ועקבית אחר שיקולי האשראי העומדים ביסוד מתן אשראי ללקוחות, גילוי מידי של ליקויים, הפקת לקחים שיהוו בסיס להתאמה ותיקון נהלים והסקת מסקנות על ידי יתר יחידות האגף העוסקות במתן אשראי, כחלק מתהליך העבודה היומיומי. כמו כן, הבנק תגבר את יחידת הגביה באגף בנקאות קמעונאית להידוק הטיפול בחובות הבעייתיים. גם במוקד יהב ישיר הוקמה יחידה לגביית חובות שתפקידה לגבות חובות שהועברו מהסניף טרם העברתם לטיפול משפטי.

יחידת בקרת האשראי הכפופה כאמור למנכ"ל הבנק, מכינה דוחות בקרת אשראי שנתיים המוצגים בפני דירקטוריון הבנק.

- אג"ח תאגידים

בחודש ינואר 2008 הסיר בנק ישראל את מגבלת ההשקעה של הבנק על סך 200 מיליון ש"ח, שהייתה קיימת על השקעה באג"ח תאגידים. נכון ליום 30 ביוני 2008 ההשקעה באג"ח תאגידים היא בסך של כ- 98 מיליון ש"ח.

וועדת ההשקעות של דירקטוריון הבנק קבעה מגבלות השקעה באג"ח תאגידים. צוות השקעות לענייני אג"ח תאגידים דן בקביעת מסגרות לפעילות באג"ח מסוג זה, בכפוף לנוהלי פעילות מתאימים. בקרה בנושא אג"ח תאגידים נכללת בתכנית בקרת האשראי.

- הפרשה לחובות מסופקים

הבנק גיבש קריטריונים כדי לקבוע מהם חובות בעייתיים ונהלים למעקב אחריהם, ועל יסוד זה נבדק חישוב ההפרשות לחובות מסופקים אשר לדעת הנהלת הבנק משקפות את סיכוני האשראי של הבנק. הנהלת הבנק שוקדת כל העת על שיפור הפיקוח והבקרה בטיפול בחובות בעייתיים ועל הרחבת המידע והכלים העומדים לרשות הבנק בעת מתן האשראי ללקוחותיו.

מדיניות האשראי של הבנק, שלפיה תיק האשראי מפוזר בין מספר רב של לווים פרטיים שיתרת האשראי של כל אחד מהם נמוכה בדרך כלל, תורמת להקטנת סיכון האשראי.

- חובות בעייתיים

יתרה ליום			(במיליוני ש"ח)
31/12/07	30/6/07	30/6/08	
1.2	1.3	2.1	שאינם נושאים הכנסה
7.8	6.3	11.1	שאורגנו מחדש
13.5	10.8	12.5	בפיגור זמני (1)
<u>27.0</u>	<u>15.6</u>	<u>25.4</u>	בהשגחה מיוחדת (1)
49.5	34.0	51.1	סך הכול אשראי מאזני ללווים בעייתיים
5.3	4.3	3.3	סך הכול אשראי חוץ-מאזני ללווים בעייתיים
<u>54.8</u>	<u>38.3</u>	<u>54.4</u>	סך הכול אשראי כולל

(1) על פי החלטת ההנהלה, החל מרבעון קודם עודכנו הקריטריונים למדידת חובות בפיגור זמני, שהשפיעו על יתרת היקף החובות בפיגור זמני והחובות בהשגחה אוטומטית.

הבנק פועל כדי לאתר מוקדם ככל האפשר לווים בסיכון, ולשם כך הוא מפעיל כלי מעקב לבקרה.

- מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בחודש דצמבר 2007, פורסמו הוראות דיווח לציבור בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

ההוראות מבוססות, בין היתר, על תקני חשבונאות בארצות הברית ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארצות הברית.

העקרונות המנחים שבבסיס ההוראות, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות ומפורטות בביאור (2)4 לתמצית הדוחות הכספיים.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי, מוגדר כסיכון להפסדים הנובעים מכשלים או מליקויים בתהליכים פנימיים (בין אם מדובר בגורמי אנוש בין אם מכשלים במערכות) או מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים משפטיים, והיא אינה כוללת סיכונים אסטרטגיים. בגין הסיכון התפעולי יש דרישה עתידית להלימות הון רגולטורית במסגרת הוראות באזל 2.

בבנק יש גופי פיקוח והכוונה שונים בנושא הסיכון התפעולי, ובהם דירקטוריון הבנק, צוות הנהלה לניהול סיכונים בראשות מנהלת הסיכונים ובקר סיכונים.

כמו כן, בבנק גופים נוספים שחלק מפעילותם נוגע לבקרת הסיכונים התפעוליים, ובהם קצין ציות ומניעת הלבנת הון ומימון טרור ומחלקת אבטחת מידע.

במסגרת ניהול הסיכון נאסף מידע על אירועי נזק תפעולי שהתרחשו בפועל ומופו כל הסיכונים התפעוליים ביחידות הבנק.

במהלך הרבעון האחרון הוגדרו מחדש תפקידי צוות ההנהלה לניהול הסיכונים ותפקידי בקר הסיכונים התפעוליים. כמו כן, עודכנה תוכנית העבודה והותאמה, בין היתר, לדרישות נדבך 2 במסגרת באזל 2, מונו בקרי משנה בסניפים וביחידות המטה בבנק והוגדרו תפקידיהם.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוא הסיכון להפסד בגלל היעדר האפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. הסיכונים נובעים מחקיקה, מתקנות, מפסיקה ומחוקיקים ומחוקרות של הרשויות; מפעילות בלא גיבוי בהסכמים מספקים או בלא יעוץ משפטי או מייעוץ משפטי חלקי או לקוי; וכן סיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. סיכונים מעין אלה יכולים לנבוע ממכלול רחב של נסיבות, ופעמים רבות הם שלובים בסיכונים תפעוליים אחרים.

הסיכונים עלולים להתרחש, בין היתר, עקב היעדר סמכות או כשרות של אחד הצדדים להסכם, עקב היעדר מסמכים מתאימים, בגלל אי חוקיות או אי שלמות של הסכמים, בשל טעויות במילוי פרטים נחוצים בהסכם וכיוצא בזה.

פעילות רחבה של הבנק בתחום תפעול קופות הגמל כרוכה בהיערכות מורכבת להוראות משפטיות של הרשויות המפקחות.

החשיפה בגין סיכונים אלו מבוקרת ומוקטנת בין היתר בדרכים הללו:

- העסקת יועצים משפטיים שלהם ידע וניסיון במערכת הבנקאית ובמערכת קופות גמל וקרנות השתלמות.
- ניתן יעוץ משפטי בעת התקשרויות חדשות של הבנק.
- בדיקת מידת ההשפעה שתהיה להוראות החקיקה והרשויות המפקחות על עבודת הבנק ועל התקשרויותיו.
- הפקת לקחים משינויים בחקיקה, לרבות מפסיקת בתי המשפט, והעברת חוות דעת כתובות בעניינים אלו ליחידות השונות בבנק, יישומם של לקחים אלו בנהלי הבנק ובמסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק וכן עדכון היחידות הרלוונטיות בבנק.
- מינוי קצין ציות שתפקידיו מפורטים להלן.
- קיום הנחיות ונהלים מתאימים למניעת הסיכונים.

קצין ציות

מינוי קצין ציות נדרש כחלק מניהול הסיכונים בבנק. בין תפקידיו לסייע להנהלה ולדירקטוריון לשאת באחריותם לציות הבנק לכל דרישות החוק ולדרישות רגולטוריות אחרות בתחום הצרכני, להקטין את החשיפה של הבנק לתביעות משפטיות, למנוע הפסדים כספיים העלולים להיגרם לבנק בגין הפרת הוראות החוק האמורות ולשמור על המוניטין של הבנק. קצין הציות עוסק, בין היתר, בהטמעת ההוראות הצרכניות בקרב עובדי הבנק. כחלק מפעולות ההטמעה הוכנו מצגות ולומדות אשר כל עובדי הבנק למדו ונבחנו על תוכנן. קצין הציות עוקב אחר ההפרות בתחום ההוראות הצרכניות, ועוקב אחר פעולות המחלקות השונות עד לתיקון הליקויים. במקרים אחדים הטיפול מחייב שינויים במערכת המיכון. כמו כן, הבנק עוקב אחר השינויים בחקיקה או בהוראות המיסוי בזיקה להוראות הצרכניות. בסניפי הבנק מונו אחראים לנושא הציות, והם מסייעים להטמעת ההוראות הצרכניות בבנק. האחראים מבצעים אחת לחודש בקרה בנושאים שבזיקה להוראות הצרכניות.

מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות

הוראות בנק ישראל מחייבות את דירקטוריון הבנק לקבוע את המדיניות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור.

דירקטוריון הבנק מינה ממונה על יישום הוראות החוק לאיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור ואימץ כללים מנחים בתחומים האלה:

- שילוב הטיפול ביישומן ובאכיפתן של הוראות חוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005 (להלן חוק איסור מימון טרור) כחלק מתחומי האחריות של הממונה על איסור הלבנת הון.
- קיום בקרה והבטחת הציות לחוק.
- מתן מענה לסיכונים הגלומים בשירותים הניתנים ללקוחות באמצעות טכנולוגיות חדשניות.
- סיווג לקוחות ובחינת פעילותם על פי רמות סיכון לעניין הלבנת הון ומימון טרור.

עוד הדגיש הדירקטוריון את החשיבות העליונה שבקיום מערך לימודי והסברתי מובנה להטמעת הידע בקרב העובדים.

בהמשך להצהרת מדיניות הבנק, אישרו ההנהלה והדירקטוריון מסמך מדיניות מפורט שהוחל על כל הסניפים ויחידות הבנק. המסמך מכיל קווי מדיניות ותהליכים ניהוליים שמטרתם להבטיח אחידות ושיטתיות בטיפול בנושאים העומדים בזיקה לאיסור הלבנת הון ולמניעת מימון טרור.

בבנק מופעלת מערכת ממוחשבת לזיהוי ולאיתור לקוחות וחשבונות שהם בבחינת מוקדי סיכון להלבנת הון. המערכת עושה שימוש בנתוני מאגר המידע של הבנק, תוך כדי התייחסות לתחומי פעילות שונים. לבנק מערכת ממוחשבת לתייעוד ושמירת מידע לעניין הוראת "הכר את הלקוח".

במהלך הרבעון האחרון נמשכו פעולות ההדרכה וההטמעה של הוראות הדינים.

מדיניות גיוס המקורות ומצב הנזילות

מקורות הבנק הם בעיקר תכניות חיסכון, פיקדונות לזמן קצוב ופיקדונות לפי דרישה. כמו כן, הבנק מנצל על פי הצורך את המקורות המוניטריים שבנק ישראל מעמיד לרשותו.

בחודש יוני 2008 יצא בנק ישראל במכרזים לעיסקת מכר חוזר (להלן 'עסקת הריפוי'). עיסקת הריפוי כוללת רכישת איגרות חוב ממשלתיות סחירות ומק"מ (להלן 'איגרות החוב') על ידי בנק ישראל במחיר שנקבע על ידי בנק ישראל (מחיר רכישה) ומכירתן בחזרה של אותן איגרות חוב במחיר, המחושב על פי מחיר הרכישה בתוספת ריבית, שתקבע במכרז לכל כמות זכיה (מחיר מכירה). בשלב זה הבנק לא השתתף במכרזים אלו.

סכום פיקדונות הציבור השקליים הניתנים למשיכה לפי דרישה (עו"ש ופ"ר"י) ליום 30 ביוני 2008 הסתכמו ב-1,482 מיליון ש"ח לעומת 1,417 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, עלייה של כ-5%.

בדבר פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה, ראה לעיל בפרק 'המבנה וההתפתחויות העיקריות בנכסים ובהתחייבויות של הבנק'.

נכון ליום 30 ביוני 2008 יתרות המזומנים והפיקדונות היומיים הנזילים בבנקים ובבנק ישראל הן כ-57% מיתרות פיקדונות הציבור הנזילים השקליים.

במהלך חצי השנה הראשונה ירדה ריבית בנק ישראל בשיעור של 0.5 נקודות האחוז משיעור של 4.0% לשיעור של 3.5%. בסוף חודש יוני העלה בנק ישראל את הריבית ב-0.25 נקודות האחוז.

מגזרי פעילות

פעילות הבנק מנוהלת בשני מגזרי פעילות אלו:

1. המגזר הקמעונאי, הכולל את כל הפעילות הבנקאית-פיננסית מול הלקוחות.
2. מגזר שוק ההון, הכולל את פעילות הבנק בתחום קופות הגמל וקרנות ההשתלמות.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

פעילות הבנק מנוהלת בשני מגזרי הפעילות האלה: קמעונאי ושוק ההון. החלוקה למגזרי פעילות היא על פי השירותים והמוצרים הניתנים ללקוחות בכל מגזר. הנהלת הבנק משתמשת בנתוני המגזרים בעת ניתוח תוצאות הפעילות של הבנק ונעזרת בהם כדי לגבש החלטות.

המגזר הקמעונאי כולל את כל הפעילות הבנקאית-פיננסית מול לקוחות הבנק, ומגזר שוק ההון כולל את הפעילות בתחום קופות הגמל וקרנות ההשתלמות.

תוצאות פעולות המגזרים מפורטות להלן. נתוני תוצאות המגזרים נערכו על פי הוראות המפקח על הבנקים בדבר 'מגזרי פעילות עיקריים', וכוללים את המידע כפי שהוא מוצג להנהלת הבנק.

תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים נחלקו כדלקמן:

- רווח מפעולות מימון והפרשה לחובות מסופקים - משויכים למגזר הקמעונאי.
- הכנסות תפעוליות ואחרות - הכנסות כל מגזר סווגו באופן ישיר לפעילותו.
- הוצאות תפעוליות ואחרות - מרבית ההוצאות מסווגות ספציפית למגזרים. הוצאות שלא ניתן היה לסווג באופן ישיר הוקצו לכל מגזר על פי יחס פעילותו (מספר עובדים יחסי, שטח בשימוש וכו').
- הון עצמי - מיוחס למגזר הקמעונאי.

להלן תוצאות פעילות הבנק על פי מגזרי פעילות: (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2007 (בלתי מבוקר)			2008 (בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
62.3	-	62.3	62.5	-	62.5	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה
47.1	18.0	29.1	31.7	7.5	24.2	לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>109.4</u>	<u>18.0</u>	<u>91.4</u>	<u>94.2</u>	<u>7.5</u>	<u>86.7</u>	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
1.0	-	1.0	1.2	-	1.2	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
25.1	4.1	21.0	4.2	-	4.2	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
<u>(0.3)</u>	-	<u>(0.3)</u>	<u>(0.1)</u>	<u>(0.1)</u>	-	
<u>24.8</u>	<u>4.1</u>	<u>20.7</u>	<u>4.1</u>	<u>(0.1)</u>	<u>4.2</u>	רווח נקי

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2007 (בלתי מבוקר)			2008 (בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
113.2	-	113.2	122.9	-	122.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה
88.1	34.8	53.3	70.7	22.6	48.1	לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>201.3</u>	<u>34.8</u>	<u>166.5</u>	<u>193.6</u>	<u>22.6</u>	<u>171.0</u>	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
2.1	-	2.1	2.4	-	2.4	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
37.4	6.7	30.7	15.2	1.8	13.4	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
<u>0.1</u>	-	<u>0.1</u>	<u>95.5</u>	<u>95.5</u>	-	
<u>37.5</u>	<u>6.7</u>	<u>30.8</u>	<u>110.7</u>	<u>97.3</u>	<u>13.4</u>	רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007
(מבוקר)

סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
245.3	-	245.3	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה
175.0	68.6	106.4	לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>420.3</u>	<u>68.6</u>	<u>351.7</u>	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
5.9	-	5.9	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
71.8	12.8	59.0	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
<u>(0.1)</u>	-	<u>(0.1)</u>	
<u>71.7</u>	<u>12.8</u>	<u>58.9</u>	רווח נקי

המגזר הקמעונאי

מבנה המגזר

המגזר הקמעונאי הוא המגזר המוביל של הבנק. המגזר כולל את מערך הסינוף ואת הפעילות התומכת באגפים ובהנהלת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח 2008

בחודש יוני 2007 נחקק חוק לפיקוח על עמלות הבנקים. החוק דן בעיקר בסמכות שתינתן לבנק ישראל לפקח על מחירי השירותים הבנקאיים ובסמכות לקבוע את רשימת העמלות, התעריפים ואת אופן חישובם. מטרת הרפורמה היתה הגברת התחרות במערכת הבנקאית. הפיקוח על הבנקים פעל לקביעת תעריפון אחיד ושקוף שיאפשר השוואה בין הבנקים ויתמוך בתחרות. במהלך חודש ינואר 2008 פורסם מבנה התעריפון החדש. מאפייני התעריפון החדש: איחוד עמלות, ביטול עמלות, ביטול מדרגות סכום ושינוי אופן חישוב העמלה. ספר התעריפון החדש מיועד למשקי בית ולעסק קטן. ההטבות והתנאים הקיימים ללקוחות עימם יש הסכמים מיוחדים, נשמרו והותאמו לתעריפון החדש. החוק נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2008. עם פרסום התעריפונים של כל הבנקים, עלה כי בנק יהב מציע את העמלות הזולות ביותר לפעולות באמצעות פקיד ובערוץ ישיר, בתחום העו"ש. על פי הערכת הבנק, הפגיעה הצפויה בהכנסות מעמלות תהיה כ-8 מיליון ש"ח לשנה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- בחודש יולי 2008 הבנק פנה לבנק ישראל בבקשה להתיר לו להעניק שירותים בנקאיים לכלל השכירים ומשקי הבית. לפרטים ראה להלן בסעיף 'צפי להתפתחות בשנה הנוכחית'.

- כניסה לתחום הייעוץ הפנסיוני בכלל זה הכשרת יועצים פנסיונים ובניית תשתית תפעולית מתאימה.

צפי להתפתחות בשנה הנוכחית

- על פי החלטת מליאת הדירקטוריון, הבנק פנה במהלך חודש מאי 2007 לבנק ישראל בבקשה להתיר לו להעניק שירותים בנקאיים לכלל משקי הבית והשכירים. בהמשך לבקשה זו, הוגשה לבנק ישראל בחודש יולי 2008, תכנית אסטרטגית להרחבת פעילויות הבנק. התכנית מפרטת את ההיערכות בתחומי התשתיות, הסינוף, כח האדם, המיחשוב והבקורות להרחבת פעילותו ולפניה לאוכלוסיות נוספות. הכנת התכנית נעשתה בליווי ועדה מקרב חברי הדירקטוריון, והתכנית עצמה אושרה במליאת הדירקטוריון.

- מתחילת השנה נפתחו תשעה סניפים ברחבי הארץ. כמו כן, מתוכננת הרחבה משמעותית בפריסת הסניפים הכוללת פתיחתם של 9 סניפים נוספים ברחבי הארץ, זאת הן כדי לתת מענה נגיש לקהל הלקוחות הקיים והן כתשתית להרחבת קהל לקוחות הבנק בעתיד.

יצוין, כי האמור בשלוש הפסקאות האחרונות, תחת הכותרת 'מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים', 'יעדים ואסטרטגיה עסקית' ו'צפי להתפתחות בשנה הנוכחית' הינו מידע צופה פני עתיד. קיימת אפשרות שמסיבות חוקיות, תקציביות, אנושיות ו/או אחרות, הבנק לא יבצע את הפעולות האמורות, או לא יבצען במלואן, או שהפעולות שיבצעו לא יניבו את הפירות המקווים וכי שאיפתו של הבנק להגדיל את רווחיו מפעילותו של מגזר זה לא יתממש.

שינויים ברווחיות המגזר
להלן שינויים ברווחיות המגזר:

שיעור השינוי באחוזים	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2007	2008	
	במיליוני ש"ח		
(56)	30.8	13.4	רווח נקי
9	113.2	122.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(10)	53.3	48.1	הכנסות תפעוליות ואחרות
14	2.1	2.4	הפרשה לחובות מסופקים

לקוחות

לקוחות המגזר הם כאמור לקוחות שכירים, מרביתם בעלי עושר פיננסי בינוני ומטה, רובם ותיקים בבנק ושיעור התחלופה שלהם נמוך. הבנק פועל להרחיב את מעגל הלקוחות במגזר.

הבנק מבקש להרחיב את הרישיון כדי שיוכל לתת שירותים בנקאיים לכל לקוחות משקי הבית ופועל בעניין זה מול בנק ישראל. לפרטים, ראה לעיל בסעיף 'צפי להתפתחות בשנה הנוכחית'.

תחרות

התחרות על פלח לקוחות משקי הבית מחריפה בשנים האחרונות, והבנק נאלץ להתמודד מול שאר הבנקים המסחריים וגורמים פיננסיים נוספים. עם סיום התקשרותו של הבנק עם מדינת ישראל בהסכם למתן שירותים בנקאיים לעובדיה (ראה להלן ב'הסכמים מהותיים') גברה התחרות באופן מהותי על לקוחות עובדי המדינה.

הבנק ממשיך להעניק לעובדי המדינה הטבות בניהול חשבון עו"ש להן היו זכאים עד ל-31 בדצמבר 2007, מועד בו הגיע לסיומו הסכם ההתקשרות של הבנק עם מדינת ישראל למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה. החל מתחילת שנת 2008, מוענקות הטבות מאמצעי הבנק.

הבנק התחייב להמשיך להעניק הטבות כאמור, כמפורט להלן בסעיף 'הסכמים מהותיים'.

ההטבה בניהול חשבון עו"ש כוללת מסגרת אשראי בחשבון עו"ש עד 7,000 ש"ח ב"ריבית יהב" ופטור מעמלות שונות.

בנוסף להטבות בניהול חשבון עו"ש, הבנק מאפשר לעובדי המדינה לבצע שורה של הלוואות ב"ריבית יהב".

למרות התחרות העזה, בשנת 2008 ממשיכה העלייה במספר לקוחות הבנק והיקף הפעילות. בתקופה המדווחת הצטרפו לבנק כ-7,000 לקוחות חדשים.

הסכמים מהותיים

התקשרותו של הבנק עם מדינת ישראל בהסכם למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007.

בהתאם להחלטת בית המשפט העליון, בשבתו כבג"צ, מיום 22 במאי 2008, יש לציין, כי הבנק ימשיך לגבות החזרי אשראי ותשלומים עבור תכניות חסכון והלוואות של עובדי מדינה, באמצעות ניכויים משכר העובדים, וזאת בגין הלוואות וחסכונות שבוצעו ו/או נפתחו בבנק, לפי העניין, עד ליום 31 במארס 2008. הניכויים מהשכר בגין הלוואות וחסכונות אלה יימשכו עד תום תקופת הלוואה ו/או החיסכון.

כמו כן, המדינה דרשה כי הבנק יפנה חלק מהסניפים המוחזקים על ידו בקריות הממשלה. עמדת הבנק היא, כי דרישה זו עומדת בסתירה למוסכם בין הצדדים ולהוראות הדין.

כחלק מהיערכות הבנק נוכח סיום ההתקשרות בינו לבין המדינה, כאמור לעיל, נקשר הסכם בין הבנק לבין הסתדרות עובדי המדינה. על פי ההסכם, עובדי מדינה המנהלים חשבון עו"ש בבנק ימשיכו ליהנות מאותם תנאי ניהול חשבון מהם נהנו בעת החתימה על ההסכם (כפי שגם צוינו בנוסח המכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה). שינויים בתנאים ובעמלות יתאפשרו בהסכמה משותפת של הצדדים. ההסכם הינו לתקופה של שבע שנים החל משנת 2008.

- לבנק הסכמים עם מעסיקים שונים למתן אשראי מפיקדונות מיועדים ושירותים בנקאיים נוספים לעובדיהם.

- ביום 14 ליולי 2008, נחתם הסכם בין הנהלת הבנק לוועד העובדים שעניינו עצמאות הבנק. תוקף ההסכם וההסדרים הקיבוציים הקיימים יוארך בחמש שנים.

מערכת המחשב

- בעקבות השלמת מכירת מניות הבנק שהוחזקו בידי בנק הפועלים בע"מ לבנק מזרחי-טפחות בע"מ, מבוצעת התארגנות למתן שירותי העו"ש ללקוחות הבנק, בסניפי בנק מזרחי-טפחות בע"מ. במקביל, נתקבל היתר בנק ישראל לפיו יוכלו לקוחות הבנק להמשיך ולקבל שירותים בסניפי בנק הפועלים בע"מ, עד סוף שנת 2008. זאת, כדי לאפשר היערכות מלאה למעבר האמור.

- על פי ההסכם בין בנק מזרחי טפחות בע"מ לבין בנק הפועלים בע"מ הבנק ימשיך לקבל שירותי מחשוב מבנק הפועלים על פי התנאים הנהוגים כיום בין בנק הפועלים לבין הבנק וזאת לתקופה של שלוש שנים ממועד השלמת העסקה.

הבנק החל למפות את המערכות המתופעלות בבנק הפועלים והחל בעריכת סקר פערים בין המערכות הקיימות המשמשות אותו, לבין מערכות בנק מזרחי-טפחות בע"מ.

מגזר שוק ההון

מבנה המגזר

מגזר שוק ההון מרכז את הפעילות המסורתית של הבנק כנותן שירותי תפעול לקופות הגמל ולקרנות ההשתלמות. רוב העמיתים בקופות הגמל וכל העמיתים בקרנות ההשתלמות הם במעמד של שכירים.

השירותים לקופות הגמל ולקרנות ההשתלמות כוללים בעיקר, גבייה לרבות באמצעות ניכויים ממשכורת, הפקדות, העברות או משיכות של כספי עמיתים, הנהלת חשבונות של קופות הגמל, קרנות ההשתלמות ושל עמיתי אותם גופים, עריכת טיטות של דוחות כספיים, הכנת דוחות לאגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר וכדומה.

במהלך חודש אוקטובר 2007 התקשרו הבנק וארבע חברות מקבוצתו, בהסכם עם חברת הלמן אלדובי קופות גמל בע"מ (להלן קבוצת הלמן אלדובי) למכירת פעילותן של ארבע חברות אלה. ב-31 במארס 2008 הושלמה מכירת פעילות חברות אלה. לפרטים ראה להלן.

קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות ידע

הבנק נותן שירותים ל-9 קרנות השתלמות, 14 קופות גמל ו-4 קרנות ידע' שהוקמו על פי הסכמי שכר שבהם התחייבו המעסיקים להפריש כספים לקידום הידע המקצועי של העובדים. נכון ליום 30 ביוני 2008 היקפן הכספי של קופות הגמל וקרנות ההשתלמות היה 21.0 מיליארד ש"ח לעומת 22.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2007.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל ועל ענף קופות הגמל מצד גורמים שונים, כגון הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות הערך, רשות החברות הממשלתיות ועוד. החוקים, חקיקת המשנה, החוזרים וטיטות החוזרים מפורטים בדוח הדירקטוריון לשנת 2007 בפרק מגזר שוק ההון. להלן מפורטים חוקים נוספים.

חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005 (להלן החוק לצמצום הריכוזיות)

במסגרת הרפורמה בשוק ההון הידועה כ"רפורמת בכר", אישרה הכנסת ביום 25 ביולי 2005 את החוק לצמצום הריכוזיות, אשר תכליתו לצמצם את הריכוזיות בשוק ההון בכלל ובמערכת הבנקאית בפרט.

במסגרת יישום הוראות החוק לצמצום הריכוזיות מכר הבנק בתקופה המדווחת את פעילותן של קרנות השתלמות וקופות הגמל שנוהלו בעבר על ידו לקבוצת הלמן אלדובי. העסקה הושלמה ביום 31 במארס 2008 והרווח הנקי של הבנק הסתכם בכ- 96 מיליון ש"ח.

בתאריך 6 בינואר 2008 התקשר הבנק עם קבוצת הלבן אלדובי בהסכם למתן שירותי תפעול בעבור קופות הגמל לעיל. תוקף ההסכם לחמש שנים החל ממועד השלמת העסקה. לאחר המכירה של פעילות קופות הגמל להלבן אלדובי קופות גמל בע"מ, נותר הבנק מחזיק במניותיהן של שלוש קרנות השתלמות מפעילות.

ביום 3 ביולי 2008 הודיע הבנק לאגף שוק ההון במשרד האוצר כי הוא מוותר, באופן חד צדדי, על הזכויות הנלוות למניותיו בקרנות ההשתלמות המפעילות: יהב קרן השתלמות וחסכון לרופאים בע"מ, יהב קרן השתלמות וחסכון לאחים ואחיות בע"מ ויהב פ.ר.ח חברה לניהול קופות גמל בע"מ ככל שיש בזכויות אלה כדי להוות 'שליטה', כמשמעותה בהוראות הדין, כלומר הזכות להשתתף באסיפות בעלי המניות של החברה והזכות לקבלת יתרת נכסיה בעת פירוק. הבנק הודיע כי ויתור זה לא יחול במקרה ותובא הצעה לחיסול עסקי החברות האמורות, וכן כי מדובר בויתור אישי שלא יחייב צדדים שלישיים שירכשו את המניות.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 3), התשס"ח-2008

ביום 28 בינואר 2008 נכנס לתוקפו חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 3), התשס"ח-2008. חוק זה כולל שורה של תיקוני חקיקה, וביניהם תיקונים לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ולפקודת מס הכנסה. בהתאם לתיקון 3 נקבע כי החל משנת 2008, הפקדות לקופות גמל לתגמולים ופיצויים יוכלו להתבצע לפני סוגים של קופות גמל לקצבה: (א) "קופת גמל משלמת לקצבה": קופת גמל אשר ניתן למשוך ממנה כספים במישרין כקצבה או כהיוון קצבה לסכום חד פעמי בהגיע מועד זכאות (קרי, הגעתו של העמית לגיל פרישה), ובלבד שסכום הקצבה שיוותר בידו של העמית לאחר ביצוע היוון הקצבה יעמוד על סך חודשי של 3,850 ש"ח (אשר יעודכן אחת לשנה לפי שינוי מדד המחירים לצרכן במהלך אותה שנה); או (ב) "קופת גמל לא משלמת לקצבה": קופת גמל לא משלמת היא למעשה קופת הגמל אשר מיועדת לקלוט כספים הנצברים על שם העמית החל משנת 2008 ואילך ולא ניתן למשוך ממנה כספים (למעט כספי פיצויים), אלא בדרך של העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה. קופות גמל לתגמולים שפעלו עד ליום 31 בדצמבר 2007, תוכלנה להמשיך לפעול כקופות גמל אשר תקבלנה הפקדות עד למועד הגעת העמית לגיל פרישה. הכספים שנחסכו בקופות הגמל עד לשנת 2008 יהיו ניתנים למשיכה במסלול הוני בהתאם לכללים החלים עד לתיקון החוק הנדון. לא יחול כל שינוי בכללי המס החלים לגבי קופות כאמור. לקופות הגמל האמורות ינתן אישור קופת גמל לא משלמת לקצבה. הפקדות לקופת גמל מרכזית לפיצויים תותרנה עד ליום 31 בדצמבר 2010 וזאת רק בגין עמיתים (מעסיקים) שהפקידו לקופות מרכזיות לפיצויים במהלך התקופה שמסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 ורק ביחס לעובדים קיימים עבורם בוצעו הפקדות עד תום התקופה האמורה. בהתאם לאמור, אישור שניתן לקרן כקופת גמל מרכזית לפיצויים לשנת 2008 יחול לגבי כספים שהופקדו לאותה קופה בשל שנות המס שקדמו לשנת המס 2008 ולגבי הפקדות כספים שמתקיים בהם התנאים האמורים לעיל.

בעקבות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 3), התשס"ח-2008, וככל שרלוונטי לתחום קופות הגמל נערכו תיקונים בפקודת מס הכנסה אשר עיקריהם, כוללים האחדת כללי המיסוי על המוצרים הפנסיוניים השונים (קופות גמל, קרנות פנסיה לקצבה וביטוח מנהלים). בעקבות האחדה כאמור, שיעורי הזיכוי במס בשל הפקדות לקופת גמל לקצבה הועמדו על 35% הן בקופות משלמות לקצבה והן בקופות שאינן משלמות לקצבה. בנוסף, החוק קובע כי יותר לעמיתים "לתפור" חבילות של כספיים מפני אובדן כושר עבודה. ההוצאה המרבית המוכרת לצורכי מס תעלה מ - 2.5% ל - 3.5% מההכנסה החייבת של העמית וזאת עד לתקרה מרבית של עד ארבע פעמים השכר הממוצע במשק. בנוסף ניתן זיכוי ממס בשל רכישת ביטוח קצבת שאירים בשיעור 35% ובלבד שהזיכוי ממס בשל רכישת ביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 1.5% מההכנסה המזכה של העמית, לפי העניין.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) תיקון 3 מאמץ גישה חדשה לתחום הפנסיה. מידת השפעתו על היקף קופות הגמל המקבלות שירותי תפעול בבנק יהב, ועל מפת החוסכים של לקוחות הבנק אינה ידועה עדיין.

חקיקת משנה שיש לה השפעה על היקף השירותים התפעוליים שהבנק נותן לקופות גמל

תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון), התשס"ח-2008

ביום 18 בפברואר 2008 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את התקנות דלעיל. תקנות אלו פורסמו ביום 24 במרץ 2008. התיקון לתקנות אלה נובע מתיקון מספר 3 לחוק קופות גמל ומתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות), התשס"ח - 2008. תיקון זה יכנס לתוקף ב-1 באוקטובר 2008, למעט עניינים מסויימים בהם נקבע מועד תחולה אחר. יש לציין, כי כבר עם פרסום תקנות אלה בוצעו תיקונים מחויבים, בין היתר, בוטלה אפשרות העברת כספי עמית נפטר לחשבון קופת גמל על שם מוטב.

להלן השינויים ברווחיות מגזר שוק ההון:

שיעור השינוי באחוזים	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		רווח נקי הכנסות תפעוליות ואחרות
	2007	2008	
	במיליוני ש"ח		
	6.7	97.3	
(35%)	34.8	22.6	

(1) כולל רווח בסך של 95.5 מיליון ש"ח בגין מכירת פעילות קופות גמל של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- להמשיך ולהעניק את שירותי התפעול לקופות הגמל ולקרנות ההשתלמות שהוא עובד אתן כיום, ואף להרחיב את פעילותו לקופות ולקרנות נוספות. כל זאת באמצעות שמירה על רמת מקצועיות גבוהה ועל המוניטין שלו.
- השלמת תהליך מכירת קרנות ההשתלמות המפעליות, על פי הוראות הדין.

צפי להמשך ההתפתחות בשנה הנוכחית

- המשך מתן שירותי תפעול לקופות גמל ולגופים מוסדיים.
- המשך מתן שירותים נוספים לקופות גמל ולגופים מוסדיים, בכפוף להוראות הרשויות המפקחות.
- חברות בבורסה - הבורסה לניירות ערך בתל-אביב אישרה את בקשת הבנק להצטרף כחבר הבורסה, בבורסה תוך כדי קביעת תקופת ניסיון כחלק מתהליך האישור לפעול כחבר מן המניין. בעקבות בקשת הבנק, ב-29 ביוני 2008 נתקבלה הודעת הבורסה בדבר הסכמתה להארכת המועד להשלמת ההתארגנות עד ליום 31 בדצמבר 2008. נוכח העברה צפויה של העברת הבעלות לבנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק בוחן את דרכי התארגנותו.

פעילות חוץ מאזנית - פיקדונות לפי מידת הגבייה

1. היתרה של פיקדונות למתן אשראי שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה של האשראי קוזזה כנגד האשראי מתוכם.

שיעור השינוי באחוזים	30/6/07	30/6/08	פיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה (1) פיקדונות הציבור לפי מידת הגבייה אשראי שכנגדו קוזזה יתרת הפיקדונות לפי מידת הגבייה
	במיליוני ש"ח		
(30)	2,463	1,725	
(9)	517	472	
(26)	2,972	2,188	

(1) הירידה נובעת מסיום ההתקשרות עם מדינת ישראל, ראה לעיל בהסכמים מהותיים - מגזר קמעונאי.

עניינים אחרים

חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) תיקון מספר 20 (הגבלת תקופה התחולה), התשס"ז 2007.

- בחודש ינואר 2008 אישרה ועדת הכספים של הכנסת בהוראת שעה, את הקפאת הוראות חוק התיאומים בשל אינפלציה (להלן חוק התיאומים). החוק חוקק בשנת 1985 כדי למנוע את העיוותים שנגרמו בחישוב ההכנסות כאשר שיעורי האינפלציה במשק היו גבוהים. סיום תחולתו של חוק התיאומים נעוצה בירידה הפרמננטית בשיעורי האינפלציה. ההשפעה הצפויה על רווחי הבנק לכל 1 אחוז שינוי במדד המחירים, היא גידול בהוצאות המס של הבנק בסך של כ-1.4 מיליון ש"ח לשנה.

- במקביל חל שינוי בהגדרת הרווח בסעיף 1 לחוק מע"מ. החל משנת 2009, הרווח עליו מתחייבים מוסדות כספיים במס רווח הינו לאחר ניכוי המס על שכר ולא לפני כפי שהיה עד כה. הוראות המעבר לשנת 2008 קובעות כי לצורך הגדרת שכר ינוכה מהרווח מחצית המס על השכר. ההשפעה הצפויה על רווחי הבנק החל משנת 2009 היא קיטון בהוצאות המס של הבנק בסך של כ-1.5 מיליון ש"ח (בשנת 2008: קיטון בסך של כ-0.8 מיליון ש"ח).

חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם (תיקון), התשס"ו 2000.

חוק זה קובע, ככלל, כי לא יועסק עובד של קבלן כוח אדם אצל מעסיק בפועל, תקופה העולה על תשעה חודשים רצופים; הועסק עובד כאמור אצל אותו מעסיק בפועל תקופה העולה על תשעה חודשים רצופים, יחשב העובד כעובד המעסיק בפועל, בתום תקופת תשעת החודשים. הוראה זו נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2008. הבנק נערך ליישום החוק. השפעתו של החוק בשנת 2008 אינה מהותית.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בבנק

דירקטוריון הבנק הוא האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. הדוחות הכספיים נערכים בבנק ביחידה מקצועית, בראשותו של החשבונאי הראשי מר מיכאל אלטמן בהתאם למדיניות גילוי שקבע דירקטוריון הבנק.

כחלק מתהליך עריכת הדוחות הכספיים, מאשרים כל חברי הנהלה, בחתימתם, שלא בא לידיעתם כל פרט העשוי להעיד כי הנתונים והתיאור בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים ביחס לתחומי אחריותם כוללים מצג שגוי או חסר של עובדה מהותית, שנקבעו על ידם בקרות אפקטיביות על מנת להבטיח שכל מידע מהותי שבתחום אחריותם מובא לידיעתם, וכן שכל ליקוי משמעותי או חולשה מהותית בבקרה הפנימית על דיווח כספי אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי בתחומים שבאחריותם, הובאו לידיעת הגורמים המתאימים.

נושאים עקרוניים הקשורים בגילוי הניתן בדוחות הכספיים, נדונים בוועדת הגילוי בדוחות הכספיים (להלן ועדת הגילוי) בראשות המנהל הכללי מר שאול גלברד, ובהשתתפות החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי מר חיים קמחי וחברי הנהלה נוספים. הנושאים מוצגים בפני ועדת הגילוי וכוללים גם את התייחסותו המקצועית של רואה החשבון המבקר – זיו האפט (רואי חשבון המבקרים). נושאים עקרוניים אלו כוללים נושאים בעלי השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים, בעלי עניין לציבור, נושאים החייבים להיות מדווחים לציבור, שינויים מהותיים ביישום מדיניות חשבונאית, בקשות או דרישות של רשויות פיקוח ונושאים שלגביהם קיימים חילוקי דעות בין הנהלת הבנק לבין רואי החשבון המבקרים.

ועדת הגילוי ממליצה בפני ועדת המאזן על אופן יישום הגילוי. תפקידה של ועדת המאזן לבחון את טיטוט הדוחות הכספיים המוצגת בפניה ולהמליץ לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. שמות ששת חברי הוועדה מפורטים בדוח הדירקטוריון לשנת 2007 בפרק דירקטוריון הבנק.

ועדת המאזן מקיימת דיון בנושאים החייבים בגילוי ובנושאים שהועלו על ידי ועדת הגילוי, וקובעת את הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים לגבי נושאים חייבים בגילוי. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים באשר ליישומן של הנחיות סעיף 302 בחוק SARBANES-OXLEY האמריקאי, מובא בפני ועדת המאזן דיווח באשר לכל ליקוי משמעותי שאותר בתהליכי הגילוי בדוחות הכספיים. כל הנושאים האמורים מוצגים גם בפני ועדת הביקורת, ודיווח על ליקויים משמעותיים מוצג גם לדירקטוריון הבנק. לאחר הדיון בוועדת המאזן ובהתאם להמלצותיה, מאשרים הדוחות הכספיים בדירקטוריון הבנק.

בקורות ונהלים

סעיף 404 לחוק Sarbanes Oxley עוסק בתכנון תהליכים שמטרתם לספק מידה סבירה של ביטחון באשר להערכת המדיניות והנהלים הנוגעים לדיוק הרישומים, לשלמותם, ההרשאות הנכונות לרישום תקבולים ותשלומים ולמניעה ואיתור של פעולות לא מורשות אשר עלולות להשפיע השפעה של ממש על הדיווח הכספי של הבנק.

חוזר בנק ישראל מחודש דצמבר 2005 מפרט את לוח הזמנים ליישום הוראות סעיף 404 בדבר 'אפקטיביות הבקרה הפנימית של הדיווח הכספי'.

בנק ישראל קבע שהפרויקט יושלם במחצית הראשונה של שנת 2008, במקביל החלה ביקורת רואה החשבון המבקר ותסתיים עד למועד הדיווח לשנת 2008.

הבנק מיישם את ההוראות בשיתוף יועץ חיצוני ונמצא בסופו של שלב התיעוד ובעיצומו של שלב הבדיקות.

הערכת בקורות ונהלים בנוגע לגילוי בדוחות הכספיים

לפי הוראות סעיף 302 לחוק Sarbanes Oxley הנהלת הבנק, שעמה נמנים גם המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכה נכון ליום 30 ביוני 2008 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים הנוגעים לגילוי של הבנק. על יסוד הערכה זו הסיקו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים הנוגעים לגילוי של הבנק אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2008 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי.

ישיבות דירקטוריון

דירקטוריון הבנק קיים שש ישיבות במהלך התקופה המדווחת. ועדות הדירקטוריון השונות קיימו 14 ישיבות בתקופה זו.

שאול גלברד - מנהל כללי

דוד בן דוד - יו"ר הדירקטוריון

13 באוגוסט 2008
יב' באב תשס"ח

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני (1)

תוספת א' סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

2007				2008				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	
כולל השפעת	ללא השפעת	(הוצאות)	שנתית	כולל השפעת	ללא השפעת	(הוצאות)	שנתית	
נגזרים	נגזרים	מימון	מומצעת (2)	נגזרים	נגזרים	מימון	מומצעת (2)	
(אחוזים)	(אחוזים)	(במיליוני ש"ח)		(אחוזים)	(אחוזים)	(במיליוני ש"ח)		
	5.12	67.7	5,388.7		4.90	75.5	6,269.8	מטבע ישראלי לא צמוד:
		(0.8)	87.4			-	396.2	נכסים (4),(3)
4.98		66.9	5,476.1	4.61		75.5	6,666.0	השפעת נגזרי ALM י (5)
	(2.15)	(28.0)	5,247.9		(2.15)	(33.6)	6,315.5	התחייבויות (4)
		0.6	58.2			-	-	השפעת נגזרי ALM י (5)
(2.08)		(27.4)	5,306.1	(2.15)		(33.6)	6,315.5	סך כל ההתחייבויות
2.90	2.97			2.46	2.75			פער הריבית
	6.67	44.7	2,748.3		13.16	91.7	2,920.2	מטבע ישראלי צמוד למדד:
		(0.2)	58.2			-	-	נכסים (3) , (4)
6.49		44.5	2,806.5	13.16		91.7	2,920.2	השפעת נגזרי ALM י (5)
	(4.35)	(26.8)	2,502.6		(11.53)	(63.6)	2,299.5	התחייבויות (4)
		-	87.4			(9.7)	396.2	השפעת נגזרי ALM י (5)
(4.20)		(26.8)	2,590.0	(11.33)		(73.3)	2,695.7	סך כל ההתחייבויות
2.29	2.32			1.83	1.63			פער הריבית
	16.33	18.4	477.4		(21.85)	(28.5)	476.8	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ:
	(13.15)	(14.1)	449.6		23.82	29.9	454.7	סך כל הנכסים (4),(3)
3.18	3.18			1.97	1.97			סך כל ההתחייבויות (4)
	6.21	130.8	8,614.4		5.86	138.7	9,666.8	פער הריבית
		(1.0)	145.6			-	396.2	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3) , (4)
6.06		129.8	8,760.0	5.63		138.7	10,063.0	השפעת נגזרי ALM י (5)
	(3.40)	(68.9)	8,200.1		(3.00)	(67.3)	9,069.7	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (4)
		0.6	145.6			(9.7)	396.2	השפעת נגזרי ALM י (5)
(3.31)		(68.3)	8,345.7	(3.29)		(77.0)	9,465.9	סך הכל התחייבויות
2.75	2.81			2.34	2.86			פער הריבית

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוספה/ (נוכחה) היתרה הממוצעת של הרווחים/ (ההפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב זמינות למכירה, נטו בסך 11.6 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד (30 ביוני 2007 : 8.8 מיליון ש"ח) , ו- 11.4 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד (30 ביוני 2007 : 6.3 מיליון ש"ח) .
- (4) למעט מכשירים נגזרים.
- (5) נגזרים ALM המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק , לגביהם ניתן ליחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר , לפי סעיפי המאזן השונים , יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני (1)

תוספת א' (המשך) סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

2007			2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) (אחוזים)	הכנסות (הוצאות) מימון (במיליוני ש"ח)	יתרה שנתית ממוצעת (2) (במיליוני ש"ח)	שיעור הכנסה (הוצאה) (אחוזים)	הכנסות (הוצאות) מימון (במיליוני ש"ח)	יתרה שנתית ממוצעת (2) (במיליוני ש"ח)	
	0.8			0.8		עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות
	130.6			139.5		סך כל הכנסות המימון
	(68.3)			(77.0)		סך כל הוצאות המימון
	62.3			62.5		רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	(1.0)			(1.2)		הפרשה לחובות מסופקים לרבות הפרשה כללית ונוספת
	<u>61.3</u>			<u>61.3</u>		רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
	8,614.4			9,666.8		סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3)
	2.3			-		נכסים מאזניים הנובעים ממכשירים נגזרים (4)
	37.0			40.8		נכסים כספיים אחרים (3)
	(5.5)			(5.6)		הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
	<u>8,648.2</u>			<u>9,702.0</u>		סך כל הנכסים הכספיים
	8,200.1			9,069.7		סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (3)
	2.1			6.2		התחייבויות מאזנית הנובעת ממכשירים נגזרים (4)
	64.7			74.0		התחייבויות כספיות אחרות (3)
	<u>8,266.9</u>			<u>9,149.9</u>		סך כל התחייבויות הכספיות
	381.3			552.1		סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
	116.6			132.3		נכסים לא כספיים
	<u>497.9</u>			<u>684.4</u>		סך כל האמצעים ההוניים

מיליוני \$ ארה"ב			מיליוני \$ ארה"ב			מטבע חוץ נומינלי ב-\$ אמריקני		
4.90	1.4	116.3	3.11	1.1	142.9			נכסים
(0.70)	(0.2)	114.0	(1.18)	(0.4)	136.6			התחייבויות
<u>4.20</u>			<u>1.93</u>					פער הריבית

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) למעט מכשירים נגזרים.
- (4) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני (1)

תוספת א' (המשך) סכומים מדווחים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

<u>2007</u>				<u>2008</u>				
<u>שיעור הכנסה (הוצאה)</u>		הכנסות	יתרה	<u>שיעור הכנסה (הוצאה)</u>		הכנסות	יתרה	
<u>כולל השפעת</u>	<u>ללא השפעת</u>	(הוצאות)	שנתית	<u>כולל השפעת</u>	<u>ללא השפעת</u>	(הוצאות)	שנתית	
<u>נגזרים</u>	<u>נגזרים</u>	<u>מימון</u>	<u>(2) ממוצעת</u>	<u>נגזרים</u>	<u>נגזרים</u>	<u>מימון</u>	<u>(2) ממוצעת</u>	
(אחוזים)	(אחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	
	5.24	137.5	5,312.6		5.10	156.4	6,207.5	מטבע ישראלי לא צמוד:
		<u>(1.0)</u>	<u>86.9</u>			-	<u>242.2</u>	נכסים (4),(3)
5.12		136.5	5,399.5	4.91		156.4	6,449.7	השפעת נגזרי ALM י (5)
	(2.31)	(59.3)	5,154.7		(2.29)	(70.3)	6,183.6	התחייבויות (4)
		<u>0.8</u>	<u>81.0</u>			-	-	השפעת נגזרי ALM י (5)
(2.25)		(58.5)	5,235.7	(2.29)		(70.3)	6,183.6	סך כל ההתחייבויות
2.87	2.93			2.62	2.81			פער הריבית
	4.37	60.0	2,778.1		9.20	124.3	2,762.4	מטבע ישראלי צמוד למדד:
		<u>(0.1)</u>	<u>81.0</u>			-	-	נכסים (4), (3)
4.23		59.9	2,859.1	9.20		124.3	2,762.4	השפעת נגזרי ALM י (5)
	(2.79)	(35.3)	2,550.4		(7.41)	(83.8)	2,302.5	התחייבויות (4)
		-	<u>86.9</u>			<u>(10.1)</u>	<u>242.2</u>	השפעת נגזרי ALM י (5)
(2.69)		(35.3)	2,637.3	(7.52)		(93.9)	2,544.7	סך כל ההתחייבויות
1.54	1.58			1.68	1.79			פער הריבית
	7.17	17.1	485.7		(21.00)	(54.0)	485.8	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ:
	(4.19)	(9.5)	458.2		23.13	57.3	465.0	סך כל הנכסים (4),(3)
2.98	2.98			2.13	2.13			סך כל ההתחייבויות (4)
								פער הריבית
	5.07	214.6	8,576.4		4.85	226.7	9,455.7	סך הכל:
		<u>(1.1)</u>	<u>167.9</u>			-	<u>242.2</u>	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3), (4)
4.94		213.5	8,744.3	4.73		226.7	9,697.9	השפעת נגזרי ALM י (5)
	(2.57)	(104.1)	8,163.3		(2.17)	(96.8)	8,951.1	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (4)
		<u>0.8</u>	<u>167.9</u>			<u>(10.1)</u>	<u>242.2</u>	השפעת נגזרי ALM י (5)
(2.50)		(103.3)	8,331.2	(2.34)		(106.9)	9,193.3	סך הכל התחייבויות
2.44	2.50			2.39	2.68			פער הריבית

(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספיציפיות לחובות מסופקים.

(3) היתרה הממוצעת של הנכסים נוספה/ (נכתה) היתרה הממוצעת של הרווחים/ (ההפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב זמינות למכירה, נטו בסך 8.0 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד (30 ביוני 2007 : 7.1 מיליון ש"ח), ו- 8.9 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד (30 ביוני 2007 : 2.3 מיליון ש"ח).

(4) למעט מכשירים נגזרים.

(5) נגזרים ALM המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לגביהם ניתן לייחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני (1)

תוספת א' (המשך)

סכומים מדווחים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

שיעור הכנסה (הוצאה) (אחוזים)	2007		2008		
	הכנסות (הוצאות) מימון (במיליוני ש"ח)	יתרה שנתית ממוצעת (2) (במיליוני ש"ח)	שיעור הכנסה (הוצאה) (אחוזים)	הכנסות (הוצאות) מימון (במיליוני ש"ח)	
	3.0			3.1	עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות
	216.5			229.8	סך כל הכנסות המימון
	(103.3)			(106.9)	סך כל הוצאות המימון
	113.2			122.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	(2.1)			(2.4)	הפרשה לחובות מסופקים לרבות הפרשה כללית ונוספת
	111.1			120.5	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
	8,576.4			9,455.7	סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (3)
	2.3			0.2	נכסים מאזניים הנובעים ממכשירים נגזרים (4)
	36.9			38.0	נכסים כספיים אחרים (3)
	(5.5)			(5.6)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
	8,610.1			9,488.3	סך כל הנכסים הכספיים
	8,163.3			8,951.1	סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (3)
	2.6			3.1	התחייבויות מאזניות הנובעת ממכשירים נגזרים (4)
	74.9			45.7	התחייבויות כספיות אחרות (3)
	8,240.8			8,999.9	סך כל ההתחייבויות הכספיות
	369.3			488.4	סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
	117.1			129.5	נכסים לא כספיים
	486.4			617.9	סך כל האמצעים ההוניים

מיליוני \$ ארה"ב

מיליוני \$ ארה"ב

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ אמריקני

4.83	2.8	117.3	3.31	2.3	140.1	נכסים
(1.24)	(0.7)	112.9	(1.34)	(0.9)	134.3	התחייבויות
3.59			1.97			פער הריבית

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבות היתרות הממוצעות על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרות המאזניות הממוצעות של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) למעט מכשירים נגזרים.
- (4) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

הערה: נתונים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
(במיליוני שקלים חדשים)

תוספת ב סכומים מדווחים

1. יתרות האשראי לציבור (1) על אחריות התאגיד הבנקאי (2)
וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (3) (פעילות בישראל)

30/6/2008

יתרת חובות <u>בעייתים (1)</u>	ההוצאה החצי שנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות <u>מסופקים</u>	סיכון		סיכון אשראי מאזני		השקעה באג"ח	אשראי	
		אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני			
-	-	6.1	-	6.1	-	6.1	-	ציוד אלקטרוני
-	-	8.3	-	8.3	-	8.3	-	חשמל ומים
-	-	2.7	-	2.7	-	2.7	-	תחבורה
-	-	3.2	-	3.2	-	3.2	-	תקשורת ושירותי מחשב
-	-	4.2	-	4.2	-	4.2	-	פעילויות בנדל"ן
-	-	26.2	-	26.2	-	26.2	-	שירותים פיננסיים
-	-	2.4	-	2.4	-	2.4	-	מוצרי נפט
-	-	0.1	-	0.1	-	0.1	-	מזון
<u>54.4</u>	<u>2.4</u>	<u>5,756.6</u>	<u>2,362.2</u>	-	<u>3,394.4</u>	-	-	אנשים פרטיים
<u>54.4</u>	<u>2.4</u>	<u>5,809.8</u>	<u>2,362.2</u>	<u>53.2</u>	<u>3,394.4</u>	-	-	סך הכול

31/12/2007

יתרת חובות <u>בעייתים (1)</u>	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות <u>מסופקים</u>	סיכון		סיכון אשראי מאזני		השקעה באג"ח	אשראי	
		אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני			
-	-	3.7	-	3.7	-	3.7	-	ציוד אלקטרוני
-	-	2.1	-	2.1	-	2.1	-	חשמל ומים
-	-	3.1	-	3.1	-	3.1	-	תחבורה
-	-	0.7	-	0.7	-	0.7	-	תקשורת ושירותי מחשב
-	-	4.2	-	4.2	-	4.2	-	פעילויות בנדל"ן
-	-	40.2	-	40.2	-	40.2	-	שירותים פיננסיים
-	-	2.6	-	2.6	-	2.6	-	מוצרי נפט
-	-	0.1	-	0.1	-	0.1	-	מזון
<u>54.8</u>	<u>5.8</u>	<u>4,479.7</u>	<u>2,084.4</u>	-	<u>2,395.3</u>	-	-	אנשים פרטיים
<u>54.8</u>	<u>5.8</u>	<u>4,536.4</u>	<u>2,084.4</u>	<u>56.7</u>	<u>2,395.3</u>	-	-	סך הכול

(1) סיכון האשראי ויתרת החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

(2) אשראי למעט מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי, כולל השקעה באג"ח של הציבור.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הצהרה (CERTIFICATION)

אני שאול גלברד, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2008 (להלן הדוח).
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק וכן:
    - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתינו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - ב. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
    - ג. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון

זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חתימה:

שאול גלברד
מנכ"ל

13 באוגוסט 2008
יב' באב תשס"ח

הצהרה (CERTIFICATION)

אני מיכאל אלטמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן הבנק) לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2008 (להלן הדוח).
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק וכן:

- א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתינו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ג. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון
- זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חתימה:

מיכאל אלטמן
חשבונאי ראשי

13 באוגוסט 2008
יב' באב תשס"ח

לכבוד
הדירקטוריון של
בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ
ירושלים

א.ג.נ.,

**הנדון: סקירת תמצית דוחות ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים
לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2008**

לבקשתכם, סקרנו את מאזן הביניים המאוחד של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 ביוני 2008, את דוחות הרווח והפסד המאוחדים ואת הדוחות על השינויים בהון העצמי לששה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו בין השאר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו ועריכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים.

מאחר שהסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחוויים דעה על דוחות הביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בדוחות האמורים, כדי שיוכלו להיחשב כדוחות הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בכבוד רב,

זיו האפט

רואי חשבון

13 באוגוסט 2008
יב' באב תשס"ח

תמצית מאזן ביניים מאוחד ליום 30 ביוני 2008

סכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2007 (מבוקר)	30 ביוני 2007 (בלתי מבוקר)	30 ביוני 2008 (בלתי מבוקר)	
			נכסים
3,175.7	3,995.3	3,749.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,621.6	2,751.4	2,633.6	ניירות ערך
2,389.7	1,907.8	3,388.6	אשראי לציבור
126.3	115.7	137.4	בניינים וציוד
36.5	40.4	44.4	נכסים אחרים
9,349.8	8,810.6	9,953.1	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
8,687.9	8,212.6	9,177.6	פיקדונות הציבור
25.4	-	18.8	פיקדונות מבנקים
2.8	1.7	3.4	פיקדונות הממשלה
94.1	80.2	97.3	התחייבויות אחרות
8,810.2	8,294.5	9,297.1	סך כל ההתחייבויות
539.6	516.1	656.0	הון עצמי
9,349.8	8,810.6	9,953.1	סך כל ההתחייבויות והון

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מיכאל אלטמן
חשבונאי ראשי

שאול גלברד
מנהל כללי

דוד בן דוד
יו"ר הדירקטוריון

13 באוגוסט 2008
יב' באב תשס"ח

תמצית דוח רווח והפסד ביניים מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2008

סכומים מדווחים
 (במיליוני שקלים חדשים)

לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר (מבוקר) <u>2007</u>	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני (בלתי מבוקר) <u>2007</u> <u>2008</u>		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני (בלתי מבוקר) <u>2007</u> <u>2008</u>		
245.3	113.2	122.9	62.3	62.5	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
<u>5.9</u>	<u>2.1</u>	<u>2.4</u>	<u>1.0</u>	<u>1.2</u>	הפרשה לחובות מסופקים
239.4	111.1	120.5	61.3	61.3	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
-----	-----	-----	-----	-----	
107.0	52.4	47.3	27.2	23.5	הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>68.0</u>	<u>35.7</u>	<u>23.4</u>	<u>19.9</u>	<u>8.2</u>	עמלות תפעוליות
					הכנסות אחרות
175.0	88.1	70.7	47.1	31.7	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
-----	-----	-----	-----	-----	
162.3	75.0	83.1	36.5	42.9	הוצאות תפעוליות ואחרות
40.9	18.8	26.3	10.1	15.5	משכורות והוצאות נלוות
<u>97.4</u>	<u>41.7</u>	<u>56.1</u>	<u>21.4</u>	<u>27.2</u>	אחזקה ופחת בניינים וציוד
					הוצאות אחרות
300.6	135.5	165.5	68.0	85.6	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
-----	-----	-----	-----	-----	
113.8	63.7	25.7	40.4	7.4	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
42.0	26.3	10.5	15.3	3.2	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
<u>71.8</u>	<u>37.4</u>	<u>15.2</u>	<u>25.1</u>	<u>4.2</u>	רווח נקי מפעולות רגילות
(0.1)	<u>0.1</u>	95.5	<u>(0.3)</u>	(0.1)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
<u>71.7</u>	<u>37.5</u>	<u>110.7</u>	<u>24.8</u>	<u>4.1</u>	רווח נקי
					רווח נקי למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.נ.
2.94	1.53	0.62	1.03	0.17	רווח למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.נ. מפעולות רגילות
-	<u>0.01</u>	3.92	<u>(0.01)</u>	-	רווח (הפסד) למניה רגילה בת 0.01 ש"ח ע.נ. מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
<u>2.94</u>	<u>1.54</u>	<u>4.54</u>	<u>1.02</u>	<u>0.17</u>	סך הכול

מספר המניות לצורך החישוב הנ"ל הוא 24,389,946 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.נ. לכל אחת. הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח ביניים על השינויים בהון העצמי לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2008

סכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2007 (בלתי מבוקר)					לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2008 (בלתי מבוקר)					
התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן		קרן הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	סה"כ	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן		קרן הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	סה"כ	
עודפים	סה"כ	הוגן	שליטה	מניות	עודפים	סה"כ	הוגן	שליטה	מניות	
463.6	486.5	9.1	0.2	13.6	629.2	659.3	16.4	0.1	13.6	יתרה לתחילת התקופה
24.8	24.8	-	-	-	4.1	4.1	-	-	-	רווח נקי לתקופה הטבות מבעלי שליטה
-	0.3	-	0.3	-	-	0.1	-	0.1	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	7.4	7.4	-	-	-	(11.8)	(11.8)	-	-	השפעת המס המתייחס
-	(2.9)	(2.9)	-	-	-	4.3	4.3	-	-	יתרה לסוף התקופה
488.4	516.1	13.6	0.5	13.6	633.3	656.0	8.9	0.2	13.6	
לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2007 (בלתי מבוקר)					לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2008 (בלתי מבוקר)					
התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן		קרן הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	סה"כ	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן		קרן הון מהטבות שהתקבלו מבעלי שליטה	הון מניות	סה"כ	
עודפים	סה"כ	הוגן	שליטה	מניות	עודפים	סה"כ	הוגן	שליטה	מניות	
450.9	463.8	(0.7)	-	13.6	522.6	539.6	2.9	0.5	13.6	יתרה לתחילת התקופה
37.5	37.5	-	-	-	110.7	110.7	-	-	-	רווח נקי לתקופה הטבות מבעלי שליטה
-	0.5	-	0.5	-	-	(0.3)	-	(0.3)	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	23.2	23.2	-	-	-	9.5	9.5	-	-	השפעת המס המתייחס
-	(8.9)	(8.9)	-	-	-	(3.5)	(3.5)	-	-	יתרה לסוף התקופה
488.4	516.1	13.6	0.5	13.6	633.3	656.0	8.9	0.2	13.6	

תמצית דוח ביניים על השינויים בהון העצמי (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2008

סכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שהסתיימה					הון מניות	יתרה לתחילת השנה
ביום 31 בדצמבר 2007						
(מבוקר)					הון מבעלי	הטבות מהטבות
סה"כ	עודפים	הוגן	קרן הון	שליטה		
463.8	450.9	(0.7)	-	-	13.6	רווח נקי לשנה
71.7	71.7	-	-	-	-	הטבות מבעלי שליטה
0.5	-	-	0.5	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים
6.0	-	6.0	-	-	-	למכירה לפי שווי הוגן
(2.4)	-	(2.4)	-	-	-	השפעת המס המתייחס
<u>539.6</u>	<u>522.6</u>	<u>2.9</u>	<u>0.5</u>	<u>13.6</u>		יתרה לסוף השנה

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים ליום 30 ביוני 2008

באור 1 - כללי

הדוחות הכספיים ביניים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות מקובלים ושיטות החישוב הנקוטות בדוחות הכספיים השנתיים, לרבות אלו שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, ויש לעיין בהם יחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2007 והביאורים המצורפים אליהם.

באור 2 - אירועים מהותיים

מכירת פעילות קופות גמל

בחודש אוקטובר 2007 חתמו הבנק, חן יהב חברה לניהול קופות גמל בע"מ, יהבית – חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חסכון יהב בע"מ ויהב השתלמות וחסכון-חברה לניהול קופות גמל בע"מ (אשר במועד השלמת העסקה נרשמה כתכנית קופת גמל בניהול חן יהב) עם קבוצת הלמן אלדובי, הסכם למכירת פעילות קופות הגמל המצוינות לעיל.

אישור הממונה למכירת קופות הגמל לקבוצת הלמן אלדובי ניתן ביום 30 במרס 2008. העסקה הושלמה ביום 31 במרס 2008 באופן שהחל מ-1 באפריל החלו קופות הגמל להיות מנוהלות על ידי החברה המנהלת החדשה מקבוצת הלמן אלדובי. על חשבון התמורה בגין מכירת קופות הגמל, התקבל סך של כ-165 מיליון ש"ח, חלק המיעוט בגין המכירה הוא בסך של 16 מיליון ש"ח, הוצאות מסים בסך של 53 מיליון ש"ח ורווח הבנק הסתכם בסך של כ-96 מיליון ש"ח.

כמו כן, בתאריך 6 בינואר 2008 התקשר הבנק עם קבוצת הלמן אלדובי בהסכם למתן שירותי תפעול בעבור קופות הגמל לעיל. תוקף ההסכם לחמש שנים החל ממועד השלמת העסקה.

באור 3 - יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים חדשים

תקן חשבונאות מספר 23 בדבר הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בהן

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23 בדבר הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה (להלן תקן 23). תקן 23 אינו מחייב ישויות שחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 לא חל עליהן. כמו כן, התקן לא יחול על עסקה של צירוף עסקים תחת אותה שליטה.

תקן 23 מחליף את הוראות תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו – 1996, לעניין הטיפול החשבונאי בעסקאות עם בעלי שליטה.

בהתאם לתקן 23 נכס (למעט חריגים), שהועבר לישות מבעל השליטה בה יוצג בדוחות הכספיים של הישות לפי שוויו ההוגן במועד ההעברה. הפרש כלשהו בין סכום התמורה שנקבע לנכס לבין שוויו ההוגן ייזקף להון העצמי. כמו כן, נכס (למעט חריגים), שהועבר מהישות לבעל השליטה בה ייגרע מהדוחות הכספיים של הישות לפי שוויו ההוגן כאשר הפרש בין השווי ההוגן של הנכס לבין הערך בספרים במועד ההעברה ייזקף כרווח או כהפסד, וההפרש בין סכום התמורה שנקבע לבין שוויו ההוגן של הנכס במועד ההעברה ייזקף להון העצמי. בנוסף, תקן 23 קובע כי בעת נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלוואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, תגרע ההתחייבות מהדוחות הכספיים של הישות לפי שוויו ההוגן במועד הסילוק. ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין שוויו ההוגן במועד הסילוק ייזקף כרווח או כהפסד, וההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לבין סכום התמורה שנקבע ייזקף להון העצמי. במידה והישות קיבלה שיפוי מבעל השליטה בה, בגין הוצאה או חלק מהוצאה שהיא של הישות ולצרכיה, ייזקף שיפוי זה להון העצמי.

כמו כן, על פי תקן 23, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה, או הלוואה שהתקבלה מבעל השליטה, תוצג במועד ההכרה לראשונה בדוחות הכספיים של הישות כנכס או כהתחייבות, לפי העניין, על פי שוויו ההוגן. ההפרש בין סכום ההלוואה שהתקבלה או שניתנה לבין שוויו ההוגן במועד ההכרה לראשונה ייזקף להון העצמי. לאחר ההכרה לראשונה, תוצג ההלוואה בדוחות הכספיים של הישות בעלותה המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית, למעט מקרים בהם בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים נדרשת הצגה בשווי הוגן. תקן 23 חל על עסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה שבוצעו לאחר ה-1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת תקן 23 החל ממועד תחילתו.

במכתב שהופץ על ידי המפקח על הבנקים צוין כי בכוונתו לקבוע כי בעסקות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו יחולו הכללים הבאים:

- א. תקני דיווח כספי בינלאומיים.
- ב. בהעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הבינלאומיים יושמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידי בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם אינם סותרים את הכללים הבינלאומיים.
- ג. בהעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, יש ליישם את החלקים בתקן 23, בתנאי שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים וגם את הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל. במידת הצורך יש לפנות למפקח.

נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

באור 4 - השפעת תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

(1) תקן חשבונאות מספר 29 בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן התקן). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדיווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידי בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

האימוץ לראשונה של תקני IFRS יעשה תוך יישום הוראות תקן IFRS 1, אימוץ לראשונה של תקני IFRS, לצורך המעבר.

- בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידי בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידי הבנקאיים כי:
1. בכוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה- IFRS שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
  2. במחצית השניה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ההתכנסות בין תקני הדיווח הבינלאומיים ובין התקנים האמריקאיים מאידך.
  3. לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

(2) טיוטת תיקונים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

בחודש דצמבר 2007, פורסמו הוראות דיווח לציבור בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". התאגידי הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי נדרשים ליישם את ההוראות הללו החל מ- 1 בינואר 2010, למעט מספר הוראות מעבר אותם הם נדרשים ליישם החל מהדוחות לשנת 2007.

ההוראות מתבססות על כללי דיווח ומדידה של תקני חשבונאות אמריקאיים ושל רשויות הפיקוח בארצות הברית. ההוראות משנות את שיטות המדידה הקשורות להפסדי אשראי וחובות פגומים תוך קביעת כללים מפורשים בהתייחס לסיווג וזיהוי חובות פגומים וחובות פיגור, לכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי, למחיקה חשבונאית של חובות, להכרה בהכנסה בגין חובות בגינם בוצעו הפרשות להפסדי אשראי ולתיעוד. הנהלת הבנק החלה להיערך ליישום ההוראה והשלכותיה על מצבו הכספי של הבנק. לשם כך נשכרו שירותיו של יועץ חיצוני.

הבנק נמצא בשלבי גיבוש אחרונים של תוכנית עבודה ליישום ההוראה. בשלב זה לא בוצעה הערכה של ההשפעה הצפויה של יישום ההוראות בדוחות לשנת 2010, משום שהבנק נמצא בשלב הראשוני של ניתוח השלכות ההוראה.

במליוני שקלים חדשים
 (סכומים מדווחים)

ביאור 5 - ניירות ערך
ליום 30 ביוני 2008 - בלתי מבוקר

<u>הערך במאזן</u>	<u>עלות מופחתת</u>	<u>רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>שווי הוגן (1)</u>
17.2	17.2	0.6	-	17.8
2.5	2.5	-	-	2.5
<u>19.7</u>	<u>19.7</u>	<u>0.6</u>	<u>-</u>	<u>20.3</u>

א. איגרות חוב המוחזקות לפדיון
 איגרות חוב ומלוות ממשלתיים
 איגרות חוב של אחרים
 סך כל איגרות החוב המוחזקות לפדיון

<u>הערך במאזן</u>	<u>עלות מופחתת</u>	<u>רווחים</u>	<u>הפסדים</u>	<u>שווי הוגן (1)</u>
2,502.0	2,489.3	12.8	0.1	2,502.0
0.1	0.1	-	-	0.1
95.1	93.4	1.9	0.2	95.1
<u>2,597.2</u>	<u>2,582.8</u>	<u>(2)14.7</u>	<u>(2)0.3</u>	<u>2,597.2</u>

ב. ניירות ערך זמינים למכירה
 איגרות חוב ומלוות ממשלתיים
 איגרות חוב של החברה האם או של חברות בשליטתה
 איגרות חוב של אחרים
 סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

<u>הערך במאזן</u>	<u>עלות מופחתת</u>	<u>רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>שווי הוגן (1)</u>
16.7	16.8	-	0.1 (3)	16.7
<u>2,633.6</u>	<u>2,619.3</u>	<u>15.3</u>	<u>0.4</u>	<u>2,634.2</u>

ג. ניירות ערך למסחר
 איגרות חוב ומלוות ממשלתיים

סך כל ניירות הערך

ליום 31 בדצמבר 2007 - מבוקר

<u>הערך במאזן</u>	<u>עלות מופחתת</u>	<u>רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>שווי הוגן (1)</u>
19.4	19.4	0.6	-	20.0
5.1	5.1	-	-	5.1
<u>24.5</u>	<u>24.5</u>	<u>0.6</u>	<u>-</u>	<u>25.1</u>

א. איגרות חוב המוחזקות לפדיון
 איגרות חוב ומלוות ממשלתיים
 איגרות חוב של אחרים
 סך כל איגרות החוב המוחזקות לפדיון

<u>הערך במאזן</u>	<u>עלות מופחתת</u>	<u>רווחים</u>	<u>הפסדים</u>	<u>שווי הוגן (1)</u>
3,498.1	3,494.2	8.2	4.3	3,498.1
0.1	0.1	-	-	0.1
82.1	81.1	1.1	0.1	82.1
<u>3,580.3</u>	<u>3,575.4</u>	<u>(2)9.3</u>	<u>(2)4.4</u>	<u>3,580.3</u>

ב. ניירות ערך זמינים למכירה
 איגרות חוב ומלוות ממשלתיים
 איגרות חוב של החברה האם או של חברות בשליטתה
 איגרות חוב של אחרים
 סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

<u>הערך במאזן</u>	<u>עלות מופחתת</u>	<u>רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן</u>	<u>שווי הוגן (1)</u>
16.8	17.1	(3) 0.1	(3) 0.4	16.8
<u>3,621.6</u>	<u>3,617.0</u>	<u>10.0</u>	<u>4.8</u>	<u>3,622.2</u>

ג. ניירות ערך למסחר
 איגרות חוב ומלוות ממשלתיים

סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (3) ההתאמות לשווי הוגן נזקפו לדוח רווח והפסד.

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 6 - הפרשה לחובות מסופקים - מאוחד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

<u>2007</u>			<u>2008</u>			
(בלתי מבוקר)						
סך	הפרשה	הפרשה	סך	הפרשה	הפרשה	
<u>הכול</u>	<u>נוספת (1)</u>	<u>ספציפית (2)</u>	<u>הכול</u>	<u>נוספת (1)</u>	<u>ספציפית (2)</u>	
23.3	5.5	17.8	27.4	5.6	21.8	יתרה הפרשה לתחילת התקופה
-----	-----	-----	-----	-----	-----	
1.0	---	1.0	1.2	0.2	1.0	הפרשה בתקופת החשבון
1.0	-	1.0	1.2	0.2	1.0	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
-----	-----	-----	-----	-----	-----	
-	-	-	-	-	-	מחיקות
-----	-----	-----	-----	-----	-----	
<u>24.3</u>	<u>5.5</u>	<u>18.8</u>	<u>28.6</u>	<u>5.8</u>	<u>22.8</u>	יתרת הפרשה לסוף התקופה

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני

<u>2007</u>			<u>2008</u>			
(בלתי מבוקר)						
סך	הפרשה	הפרשה	סך	הפרשה	הפרשה	
<u>הכול</u>	<u>נוספת (1)</u>	<u>ספציפית (2)</u>	<u>הכול</u>	<u>נוספת (1)</u>	<u>ספציפית (2)</u>	
22.2	5.5	16.7	26.2	5.6	20.6	יתרה הפרשה לתחילת התקופה
-----	-----	-----	-----	-----	-----	
2.1	---	2.1	2.4	0.2	2.2	הפרשה בתקופת החשבון
2.1	-	2.1	2.4	0.2	2.2	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
-----	-----	-----	-----	-----	-----	
-	-	-	-	-	-	מחיקות
-----	-----	-----	-----	-----	-----	
<u>24.3</u>	<u>5.5</u>	<u>18.8</u>	<u>28.6</u>	<u>5.8</u>	<u>22.8</u>	יתרת הפרשה לסוף התקופה

(1) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים, לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

ביאור 7 – הלימות הון

נוהל בנקאי תקין מספר 311 קובע הוראות בדבר קיום יחס הון מזערי בתאגידים בנקאיים ומפרט את הכללים שלפיהם יחושב יחס זה. בנוהל מפורטים הרכיבים השונים אשר ייכללו בכל אחד ממרכיבי ההון וכן שיעורי שקלול הנכסים המאזניים והחוץ מאזניים שיתרות הסיכון תחושבנה לפיהם.

<u>31/12/2007</u> (מבוקר)	<u>30/6/2008</u> (בלתי מבוקר)	
סכומים מדווחים		א. הון הבנק לצורך חישוב יחס ההון
536.8	647.1	הון ראשוני (1)
2.6	2.6	הון משני עליון (2)
3.1	2.7	בניכוי השקעות בכתבי התחייבויות נדחים של תאגיד בנקאי
<u>536.3</u>	<u>647.0</u>	סך כל ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון
סכומים מדווחים		(1) הרכב ההון הראשוני:
522.5	633.2	עודפים
13.6	13.6	הון מניות רגילות נפרע
0.7	0.3	הטבות מבעלי שליטה זכויות מיעוט
<u>536.8</u>	<u>647.1</u>	

(2) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים אינה מנוכה מהאשראי לציבור.

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

ביאור 7 - הלימות הון המשך

ב. יתרות משוקללות של סיכון

31/12/2007 (מבוקר)			30/06/2008 (בלתי מבוקר)			שיעורי שקלול באחוזים	נכסים סיכון אשראי
דרישות הון בגין סיכון אשראי	יתרות סיכון	יתרות	דרישות הון בגין סיכון אשראי	יתרות סיכון	יתרות		
-	-	242.4	-	-	243.8	0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
52.8	586.7	2,933.3	63.1	701.1	3,505.3	20	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	3,534.3	-	-	2,536.0	0	ניירות ערך
0.5	5.5	27.5	0.7	8.3	41.8	20	ניירות ערך(2)
5.1	56.7	56.7	4.8	53.2	53.2	100	ניירות ערך
-	-	-	-	-	10.3	0	אשראי לציבור
215.3	2,392.3	2,392.3	304.3	3,380.9	3,380.9	100	אשראי לציבור(3)
11.4	126.3	126.3	12.4	137.4	137.4	100	בניינים וציוד
<u>3.3</u>	<u>36.5</u>	<u>36.5</u>	<u>4.0</u>	<u>44.4</u>	<u>44.4</u>	100	נכסים אחרים
288.4	3,204.0	9,349.3	389.3	4,325.3	9,953.1		סך הכול נכסים
-----	-----	-----	-----	-----	-----		
							מכשירים חוץ מאזניים(4):
-	-	1,537.8	-	-	1,667.8	0	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
48.4	537.4	537.4	61.5	683.5	683.5	100	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
0.1	1.5	7.7	0.8	8.4	422.0	20	מכשירים נגזרים (מבנקים)
0.1	1.5	7.7	0.2	1.9	9.4	20	אחרים
<u>0.5</u>	<u>5.8</u>	<u>11.5</u>	<u>0.5</u>	<u>5.7</u>	<u>11.5</u>	50	אחרים
49.0	544.7	2,094.4	63.0	699.5	2,794.2		סך הכול מכשירים חוץ מאזניים
-----	-----	-----	-----	-----	-----		
337.4	3,748.7	11,443.7	452.3	5,024.8	12,747.3		סך כל נכסי סיכון אשראי
<u>1.5</u>	<u>17.2</u>	<u>-</u>	<u>2.0</u>	<u>22.7</u>	<u>-</u>		סיכון שוק
<u>338.9</u>	<u>3,765.9</u>	<u>11,443.7</u>	<u>454.3</u>	<u>5,047.5</u>	<u>12,747.3</u>		סך כל נכסי הסיכון

- (1) נכסים - יתרות מאזניות, מכשירים חוץ מאזניים- יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.
 (2) בניכוי כתבי התחייבות נדחים של תאגיד בנקאי בסך 2.6 מיליוני ש"ח (3.1 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2007).
 (3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים בסך 2.6 מיליוני ש"ח, שהיא חלק מההון המשני ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.
 (4) היתרות המשוקללות של מכשירים חוץ מאזניים מחושבות בהתחשב במקדמי ההמרה לאשראי.

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון (באחוזים)

31/12/2007 (מבוקר)	30/6/2008 (בלתי מבוקר)
<u>14.3</u>	<u>12.9</u>
<u>14.2</u>	<u>12.8</u>
<u>9.0</u>	<u>9.0</u>

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון
 יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 8 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ליום 30 ביוני 2008 (בלתי מבוקר)

סך הכול	פריטים שאינם כספיים	צמוד למטבעות אחרים	צמוד לאירו	צמוד לדולר	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
							נכסים
3,749.1	-	23.3	126.6	290.6	2,340.5	968.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
2,633.6	-	-	-	36.0	563.6	2,034.0	ניירות ערך
3,388.6	-	-	-	-	74.3	3,314.3	אשראי לציבור
137.4	137.4	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
44.4	-	0.1	-	0.1	-	44.2	נכסים אחרים
9,953.1	137.4	23.4	126.6	326.7	2,978.4	6,360.6	סך כל הנכסים
							התחייבויות
9,177.6	-	24.1	117.2	309.6	2,276.6	6,450.1	פיקדונות הציבור
18.8	-	-	-	-	-	18.8	פיקדונות מבנקים
3.4	-	-	-	-	-	3.4	פיקדונות הממשלה
97.3	-	0.1	0.3	0.4	20.0	76.5	התחייבויות אחרות
9,297.1	-	24.2	117.5	310.0	2,296.6	6,548.8	סך כל ההתחייבויות
656.0	137.4	(0.8)	9.1	16.7	681.8	(188.2)	הפרש
							מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	-	-	-	(416.9)	416.9	מכשירים נגזרים ALM
656.0	137.4	(0.8)	9.1	16.7	264.9	228.7	סך הכול

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 8 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ליום 30 ביוני 2007 (המשך) (בלתי מבוקר)

<u>סך הכול</u>	<u>פריטים שאינם כספיים</u>	<u>צמוד למטבעות אחרים</u>	<u>צמוד לאירו</u>	<u>צמוד לדולר</u>	<u>צמוד למדד המחירים לצרכן</u>	<u>לא צמוד</u>	
							<u>נכסים</u>
3,995.3	-	19.1	114.7	342.8	1,449.4	2,069.3	מזומנים ופיקדונות בבנקים
2,751.4	-	-	-	33.1	1,057.5	1,660.8	ניירות ערך
1,907.8	-	-	-	-	93.0	1,814.8	אשראי לציבור
115.7	115.7	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
40.4	-	0.1	-	0.1	0.1	40.1	נכסים אחרים
<u>8,810.6</u>	<u>115.7</u>	<u>19.2</u>	<u>114.7</u>	<u>376.0</u>	<u>2,600.0</u>	<u>5,585.0</u>	סך כל הנכסים
							<u>התחייבויות</u>
8,212.6	-	18.3	104.5	359.2	2,434.6	5,296.0	פיקדונות הציבור
1.7	-	-	-	-	-	1.7	פיקדונות הממשלה
80.2	-	1.0	0.1	0.4	26.6	52.1	התחייבויות אחרות
<u>8,294.5</u>	<u>-</u>	<u>19.3</u>	<u>104.6</u>	<u>359.6</u>	<u>2,461.2</u>	<u>5,349.8</u>	סך כל ההתחייבויות
516.1	115.7	(0.1)	10.1	16.4	138.8	235.2	הפרש
<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>(29.7)</u>	<u>29.7</u>	<u>מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</u>
<u>516.1</u>	<u>115.7</u>	<u>(0.1)</u>	<u>10.1</u>	<u>16.4</u>	<u>109.1</u>	<u>264.9</u>	מכשירים נגזרים ALM סך הכול

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 8 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2007 (המשך) (מבוקר)

<u>סך הכל</u>	<u>פריטים שאינם כספיים</u>	<u>צמוד למטבעות אחרים</u>	<u>צמוד לאירו</u>	<u>צמוד לדולר</u>	<u>צמוד למדד המחירים לצרכן</u>	<u>לא צמוד</u>	
							<u>נכסים</u>
3,175.7	-	19.9	123.0	338.2	1,676.4	1,018.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,621.6	-	-	-	24.2	808.4	2,789.0	ניירות ערך
2,389.7	-	-	-	-	78.9	2,310.8	אשראי לציבור
126.3	126.3	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
<u>36.5</u>	<u>-</u>	<u>0.2</u>	<u>-</u>	<u>0.2</u>	<u>-</u>	<u>36.1</u>	נכסים אחרים
<u>9,349.8</u>	<u>126.3</u>	<u>20.1</u>	<u>123.0</u>	<u>362.6</u>	<u>2,563.7</u>	<u>6,154.1</u>	סך כל הנכסים
							<u>התחייבויות</u>
8,687.9	-	20.1	114.4	351.1	2,308.2	5,894.1	פיקדונות הציבור
25.4	-	-	-	-	-	25.4	פיקדונות מבנקים
2.8	-	-	-	-	-	2.8	פיקדונות הממשלה
<u>94.1</u>	<u>-</u>	<u>0.1</u>	<u>0.2</u>	<u>1.0</u>	<u>7.0</u>	<u>85.8</u>	התחייבויות אחרות
<u>8,810.2</u>	<u>-</u>	<u>20.2</u>	<u>114.6</u>	<u>352.1</u>	<u>2,315.2</u>	<u>6,008.1</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>539.6</u>	<u>126.3</u>	<u>(0.1)</u>	<u>8.4</u>	<u>10.5</u>	<u>248.5</u>	<u>146.0</u>	סך הכול

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

ביאור 9 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

<u>31/12/2007</u> (מבוקר)	<u>30/6/2008</u> (בלתי מבוקר)	א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
28.3	29.3	1. עסקאות שהיתרה בהן מייצגת סיכון אשראי:
528.3	675.1	ערבויות להבטחת אשראי וערבויות אחרות
1,155.8	1,164.3	התחייבויות בגין עסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי
382.0	503.5	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
<u>2,094.4</u>	<u>2,372.2</u>	מסגרות חח"ד שלא נוצלו
		סך הכול

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה לסוף השנה

סכומי הפיקדונות לפי מידת הגבייה אשר קוזזו מן האשראי לציבור (כלולים במגזר הלא צמוד)

<u>31/12/2007</u> (מבוקר)	<u>30/6/2008</u> (בלתי מבוקר)	פיקדונות הממשלה
2,506.2	1,723.7	פיקדונות הציבור
500.9	464.3	סך הכול
<u>3,007.1</u>	<u>2,188.0</u>	

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

1. הסכמים מהותיים

- התקשרותו של הבנק עם מדינת ישראל בהסכם למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007.

בהתאם להחלטת בית המשפט העליון, בשבתו כבג"צ, מיום 22 במאי 2008, יש לציין, כי הבנק ימשיך לגבות החזרי אשראי ותשלומים עבור תכניות חסכון והלוואות של עובדי מדינה, באמצעות נכויים משכר העובדים, וזאת בגין הלוואות וחסכונות שבוצעו ו/או נפתחו בבנק, לפי העניין, עד ליום 31 במארס 2008. הניכויים מהשכר בגין הלוואות וחסכונות אלה יימשכו עד תום תקופת הלוואה ו/או החיסכון.

כמו כן, המדינה דרשה כי הבנק יפנה חלק מהסניפים המוחזקים על ידו בקריות הממשלה. עמדת הבנק היא, כי דרישה זו עומדת בסתירה למוסכם בין הצדדים ולהוראות הדין.

- כחלק מהיערכות הבנק נוכח סיום ההתקשרות בינו לבין המדינה, כאמור לעיל, נקשר הסכם בין הבנק לבין הסתדרות עובדי המדינה. על פי ההסכם, עובדי מדינה המנהלים חשבון עו"ש בבנק ימשיכו ליהנות מאותם תנאי ניהול חשבון מהם נהנו בעת החתימה על ההסכם (כפי שגם צוינו בנוסח המכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר למתן שירותים בנקאיים לעובדי המדינה). שינויים בתנאים ובעמלות יתאפשרו בהסכמה משותפת של הצדדים. ההסכם הינו לתקופה של שבע שנים החל משנת 2008.

- לבנק הסכמים עם מעסיקים שונים למתן אשראי מפיקדונות מיועדים ושירותים בנקאיים נוספים לעובדיהם.

- ביום 10 ביולי 2008, בנק הפועלים בע"מ מכר את חלקו בבנק, לבנק מזרחי טפחות בע"מ. לבנק התקשרות לקבלת שירותי מיחשוב מבנק הפועלים בע"מ. סוכם כי שירותים אלה ימשיכו להינתן, גם לאחר השלמת מכירת מניות הבנק המוחזקות בידי בנק הפועלים לבנק מזרחי-טפחות בע"מ, לתקופת מעבר של שלוש שנים. כמו כן, לבנק התקשרות עם בנק הפועלים בע"מ, המאפשרת ללקוחותיו קבלת שירותים מסויימים בסניפי בנק הפועלים. התקשרות זו עתידה להסתיים בסוף שנת 2008.

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

ביאור 9 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

2. לבנק הסכמי שכירות של מבנים, לתשלום בשנים הבאות בסכומים כדלהלן:

<u>31/12/2007</u> (מבוקר)	<u>30/6/2008</u> (בלתי מבוקר)	
3.9	8.8	בשנה הראשונה
2.6	5.2	בשנה השנייה
1.8	4.4	בשנה השלישית
1.7	4.6	בשנה הרביעית
1.4	0.5	בשנה החמישית
<u>0.8</u>	<u>0.4</u>	יותר מחמש שנים
<u>12.2</u>	<u>23.9</u>	סך הכול

3. הבנק צד להליכים משפטיים, במסגרת תביעות שהוגשו נגדו במסגרת ניהול עסקים על ידי לקוחות הבנק, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, ועל פי המידע שעמד בפניה ביום הכנת הדוחות הכספיים נכללו בדוחות הכספיים, הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות.

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 10 - פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

<u>31/12/2007</u> (מבוקר)	<u>30/6/2008</u> (בלתי מבוקר)	
		1. סכום נקוב של מכשירים נגזרי ALM (1)
-	422.0	חוזי פורוורד
6.3	9.9	חוזי אופציה אחרים שנכתבו
<u>6.3</u>	<u>9.9</u>	חוזי אופציה אחרים שנקנו
<u>12.6</u>	<u>441.8</u>	סך הכול
		2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרי ALM (1)
-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
<u>-</u>	<u>10.1</u>	שווי הוגן ברוטו שלילי
		3. שווי הוגן ברוטו של נגזרים אחרים
<u>0.4</u>	<u>0.4</u>	שווי הוגן ברוטו חיובי
<u>0.4</u>	<u>0.4</u>	שווי הוגן ברוטו שלילי
		4. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (בנקים)
0.4	0.4	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים פיננסיים
<u>-</u>	<u>42.2</u>	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (2)
<u>0.4</u>	<u>42.6</u>	סך הכול סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
		5. פרוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)
-	370.0	מעל 3 חודשים ועד שנה
<u>12.6</u>	<u>71.8</u>	מעל שנה ועד 5 שנים
<u>12.6</u>	<u>441.8</u>	סך הכול

- (1) נגזרים שהם חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק ואשר לא יועדו לגידור.
(2) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלה על חבות של לווה.

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 11 - רווח מאוחד מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2007	2008	2007	2008	
(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
62.9	95.6	32.1	48.8	א. בגין נכסים
0.1	(0.6)	0.1	(0.3)	מאשראי לציבור
64.4	60.3	45.7	52.6	מפיקדונות בבנק ישראל ומזומנים
<u>87.2</u>	<u>71.4</u>	<u>52.9</u>	<u>37.6</u>	מפיקדונות בבנקים
214.6	226.7	130.8	138.7	מאגרות חוב
-----	-----	-----	-----	
(104.1)	(96.4)	(68.9)	(67.1)	ב. בגין התחייבויות
-	(0.4)	-	(0.2)	על פיקדונות הציבור
<u>(104.1)</u>	<u>(96.8)</u>	<u>(68.9)</u>	<u>(67.3)</u>	על התחייבויות אחרות
-----	-----	-----	-----	
(0.3)	(10.1)	(0.4)	(9.7)	ג. בגין מכשירים נגזרים
-----	-----	-----	-----	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרי ALM
1.5	1.5	0.7	0.7	ד. אחר
1.0	1.0	-	0.3	עמלות מעסקי מימון
<u>0.5</u>	<u>0.6</u>	<u>0.1</u>	<u>(0.2)</u>	רווח ממכירת אגרות חוב
3.0	3.1	0.8	0.8	בתיק הזמין למכירה, נטו
-----	-----	-----	-----	הכנסות מימון אחרות
<u>113.2</u>	<u>122.9</u>	<u>62.3</u>	<u>62.5</u>	סך כל הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
<u>(1.0)</u>	<u>(1.8)</u>	<u>(0.9)</u>	<u>(1.2)</u>	מזה, הפרשי שער, נטו

במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)

באור 12 - מגזרי פעילות

להלן תוצאות פעילות הבנק על פי מגזרי פעילות: (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני			2008			
2007			(בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
62.3	-	62.3	62.5	-	62.5	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>47.1</u>	<u>18.0</u>	<u>29.1</u>	<u>31.7</u>	<u>7.5</u>	<u>24.2</u>	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
<u>109.4</u>	<u>18.0</u>	<u>91.4</u>	<u>94.2</u>	<u>7.5</u>	<u>86.7</u>	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
<u>1.0</u>	<u>-</u>	<u>1.0</u>	<u>1.2</u>	<u>-</u>	<u>1.2</u>	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
25.1	4.1	21.0	4.2	-	4.2	רווח נקי
<u>(0.3)</u>	<u>-</u>	<u>(0.3)</u>	<u>(0.1)</u>	<u>(0.1)</u>	<u>-</u>	
<u>24.8</u>	<u>4.1</u>	<u>20.7</u>	<u>4.1</u>	<u>(0.1)</u>	<u>4.2</u>	

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני			2008			
2007			(בלתי מבוקר)			
סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
113.2	-	113.2	122.9	-	122.9	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>88.1</u>	<u>34.8</u>	<u>53.3</u>	<u>70.7</u>	<u>22.6</u>	<u>48.1</u>	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
<u>201.3</u>	<u>34.8</u>	<u>166.5</u>	<u>193.6</u>	<u>22.6</u>	<u>171.0</u>	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
<u>2.1</u>	<u>-</u>	<u>2.1</u>	<u>2.4</u>	<u>-</u>	<u>2.4</u>	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
37.4	6.7	30.7	15.2	1.8	13.4	רווח נקי
<u>0.1</u>	<u>-</u>	<u>0.1</u>	<u>95.5</u>	<u>95.5</u>	<u>-</u>	
<u>37.5</u>	<u>6.7</u>	<u>30.8</u>	<u>110.7</u>	<u>97.3</u>	<u>13.4</u>	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007
(מבוקר)

סה"כ	שוק ההון	קמעונאי	
245.3	-	245.3	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>175.0</u>	<u>68.6</u>	<u>106.4</u>	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
<u>420.3</u>	<u>68.6</u>	<u>351.7</u>	רווח נקי לא כולל רווח מפעילות בלתי רגילה
<u>5.9</u>	<u>-</u>	<u>5.9</u>	רווח מפעילות בלתי רגילה, לאחר מס
71.8	12.8	59.0	רווח נקי
<u>(0.1)</u>	<u>-</u>	<u>(0.1)</u>	
<u>71.7</u>	<u>12.8</u>	<u>58.9</u>	

**במיליוני שקלים חדשים
(סכומים מדווחים)**

באור 13 – אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

- ביום 3 ביולי 2008 הודיע הבנק לאגף שוק ההון במשרד האוצר, כי הוא מוותר, באופן חד צדדי, על הזכויות הנלוות למניותיו בקרנות ההשתלמות המפעליות: יהב קרן השתלמות וחסכון לרופאים בע"מ, יהב קרן השתלמות וחסכון לאחים ואחיות בע"מ ויהב פ.ר.ח. חברה לניהול קופות גמל בע"מ. ככל שיש בזכויות אלה כדי להוות 'שליטה', כמשמעותה בהוראות הדין, כלומר הזכות להשתתף באסיפות בעלי המניות של החברה והזכות לקבלת יתרת נכסיה בעת פירוק. הבנק הודיע כי ויתור זה לא יחול במקרה ותובא הצעה לחיסול עסקי החברות האמורות, וכן כי מדובר בויתור אישי שלא יחייב צדדים שלישיים שירכשו את מניות.

- כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח 2008 בחודש יוני 2007 נחקק חוק לפיקוח על עמלות הבנקים. החוק דן בעיקר בסמכות שתינתן לבנק ישראל לפקח על מחירי השירותים הבנקאיים ובסמכות לקבוע את רשימת העמלות, התעריפים ואת אופן חישובם. מטרת הרפורמה היתה הגברת התחרות במערכת הבנקאית. הפיקוח על הבנקים פעל לקביעת תעריפון אחיד ושקוף שיאפשר השוואה בין הבנקים ויתמוך בתחרות. במהלך חודש ינואר 2008 פורסם מבנה התעריפון החדש. על פי הערכת הבנק, הפגיעה הצפויה בהכנסות מעמלות תהיה כ-8 מיליון ש"ח לשנה.